pill testing | dossier

VAD Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen
E.Tollenaerestraat 15 | 1020 Brussel | T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Colofon

studie en redactie
Wouter Devriendt, stafmedewerker VAD
Jochen Schrooten, stafmedewerker VAD
Hadewijch Heyvaert, stafmedewerker VAD
Gilles Geeraerts, stafmedewerker VAD
Fred Laudens, stafmedewerker VAD

lay-out en druk
EPO drukkerij

reeks publicaties
harm reduction - basisinfo | dossier
pill testing | dossier
gecontroleerde heroïneverstrekking | dossier
betaling van gebruikers van illegale drugs voor
medewerking aan wetenschappelijk onderzoek | dossier

verantwoordelijke uitgever
S. Ansoms | E. Tollenaerestraat 15 | 1020 Brussel
wettelijk depotnummer D/2003/6030/8 | © december 2003

Vereniging voor alcohol- en andere Drugproblemen
E. Tollenaerestraat 15 | 1020 Brussel
T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Inhoudstafel

▸ Voorwoord

We komen de term harm reduction steeds vaker tegen in het werkveld van alcohol en andere drugs. Bijgevolg krijgt VAD regelmatig vragen over harm reduction, zowel over de inhoud van het begrip als over de concrete harm-reductionprojecten die in ons land lopen. Vandaar de aanleg van een reeks publicaties over harm reduction. Naast een basisdossier, dat zich vooral toespitst op de inhoud en de betekenis van het begrip harm reduction, werken we ook specifieke harm-reductiondossiers uit die een welbepaalde vorm van harm reduction belichten. Voor u ligt het dossier pill testing. Andere dossiers die al zijn verschenen, zijn: gecontroleerde heroïneverstrekking en betaling van gebruikers van illegale drugs voor hun medewerking aan wetenschappelijk onderzoek.

Elk van de harm-reductiondossiers bevat, naast een grondige literatuurstudie met feedback van experts, ook een visie van de sector op het thema. Voor het dossier pill testing willen we graag de mensen uit de alcohol- en drugsector bedanken die actief hebben meegewerkt aan de formulering van een visie over dit thema: M. Blondeel (Kompas), J. Claessens (Primavera), E. Daenen (SODA), R. De Cuyper (PC Sleidinge), W. De Maere (Free Clinic), I. De Maeseneire (VAD), J. Desmet (Altox), W. Devriendt (VAD), M. Follou (CAD Limburg), G. Geeraerts (VAD), M. Geirnaert (VAD), J. Haest (Altox), H. Kinable (VAD), C. Özdemir (MSOC Limburg), J. Schrooten (VAD), M. Tack (CAT), J. Van Boechaute (MSOC Gent), T. Van Havere (VAD), M. Van Hex (CAD Limburg), L. Van Moerkerke (Vlastrov), P. Van der Kreeft (De Sleutel), B. Vercauteren (CGG De Drie Stromen), W. Verhelst (Vlastrov), A.M. Vermassen (ADIC), G. Verstuyf (VAD), T. Windelinckx (Free Clinic).
Daarnaast bedanken we ook de volgende deskundigen voor hun feedback en reflecties: T. Decorte (Ugent), R. Niesink (DIMS), B. Vanderhoydonck (Ugent), P. Van der Kreeft (De Sleutel).

1 ▸ Inleiding

In Vlaanderen kende de housemuziek vanaf eind jaren tachtig een sterke opgang. Het ‘concept’ uitgaan veranderde drastisch en de nieuwe uitgaanscultuur die ontstaat, geraakte sterk verweven met het gebruik van synthetische drugs.

In tussentijd is de dance-scène, die een heel gamma van elektronische muziekgenres en respectievelijke scènes omvat, meer dan ooit uitgegroeid tot een vast gegeven binnen een brede jongerencultuur. Het recreatief gebruik van synthetische drugs heeft zich samen met deze evolutie wijd verspreid en is beduidend gestegen.

Het fenomeen is dus zeker niet nieuw, maar voor preventie is het een blijvend zoeken en tasten naar een effectief en efficiënt antwoord. Het is een evenwichtsoefening tussen enerzijds promoten van de gezondheid en wijzen op de risico’s die gepaard gaan met recreatief gebruik van synthetische drugs en anderzijds oog hebben voor de realiteit zoals deze zich vandaag stelt en respect betonen voor de uitgaanscultuur als een positieve uitingsvorm.

Net zoals op andere terreinen en bij specifieke doelgroepen, geraakt de alcohol- en drugsector meer en meer overtuigd van de noodzaak om haar aanpak te differentiëren, afhankelijk van het kader waarin het intervenieert. Het onderschrijft dan ook een pragmatische aanpak, voor onder meer het uitgaansleven, waarbij in eerste instantie de risico’s van het gebruik beperkt worden en op middellange termijn uitgaanders aangezet worden tot verantwoord omgaan met hun gebruik. Of nog: harm reduction wordt een reële optie.

Binnen het *thema harm reduction* is het dan ook opportuun dieper in te gaan op *pill testing* als mogelijke harm-reductionmaatregel. Alhoewel een hele reeks van andere, misschien minder controversiële maatregelen kan getroffen worden, kent pill testing ontegensprekelijk evenveel fervente voorstanders als tegenstanders. Over pill testing, de verschillende testmethodes en de toepassing ervan is het laatste woord nog niet gezegd.

Alvorens het debat aan te gaan, hebben we met dit *dossier pill testing* gepoogd een beschrijving te geven van de verschillende testmethodes[1] (punt 2), de pro’s en con-

[1] De betrachting is de testmethodes neutraal weer te geven. Waardeoordelen zijn echter niet volledig uit te sluiten in functie van bijkomende verduidelijkingen en vergelijkingen tussen de verschillende pill-testingmethodes

tra's naast elkaar te plaatsen (punt 3 en 4) en een overzicht te geven van pill-testing-initiatieven in de Europese Unie (punt 5).
Dit dossier is deels gebaseerd op het EMCDDA rapport[2], tenzij anders aangegeven.

Aan het dossier is een overleg- en discussieronde met het werkveld gekoppeld dat zijn weerslag kent in het laatste deel (punt 6) 'visie van de sector'.

Ten slotte willen we aanstippen dat dit dossier met enige voorzichtigheid gelezen moet worden, daar de wetenschappelijke literatuur over pill testing vooralsnog beperkt is en verder onafhankelijk onderzoek nodig is.

2 *An inventory of on site pill testing interventions in the EU*. EMCDDA (2001): Lissabon.

2 ▸ Verschillende pill-testingmethodes

Er is een aantal verschillende manieren om XTC-pillen te testen. De kwaliteit en de betrouwbaarheid van de resultaten van de verschillende methodes zijn afhankelijk van het soort testapparaat.
We kunnen twee grote categorieën van pill-testingmethodes onderscheiden: de *kwalitatieve* en de *kwantitatieve*. De *kwalitatieve testmethodes* zijn de *kleurreactie-testingkit* (verder de sneltest genoemd) en de *visuele pilidentificatie*. Deze eenvoudige methodes worden vaak gebruikt om op locatie pillen te testen. Onder de *kwantitatieve testmethodes* vallen de meer gesofisticeerde laboratorium-testmethodes of de chromatografische testmethodes zoals HPLC (High Performance Liquid Chromatography), GC-MS (Gaschromatografie-Massaspectrometrie) en TLC (Thin layer Chromatographie).

De gebruiker wil via een XTC-test bevestiging krijgen van de aanwezigheid van MDMA of een andere chemisch verwante stof [3] in zijn pil en wil zekerheid over de afwezigheid van andere stoffen die zijn veiligheid in het gedrang kunnen brengen. De kwalitatieve testmethodes kunnen hier niet volledig aan tegemoetkomen. Alleen de kwantitatieve testmethodes kunnen de verschillende psychoactieve stoffen in een pil herkennen én kwantificeren.

A. *De kwalitatieve testmethodes*

De sneltest

Pill-testingkits zijn relatief eenvoudig en goedkoop. Zo is een sneltest een flesje met vloeistof. De test bestaat erin op een plaatje een kleine hoeveelheid poeder van de pil af te schrapen. Dan wordt er een kleine hoeveelheid vloeistof op het afgeschraapte poeder gedruppeld. Er doet zich een chemische reactie voor tussen de vloeistof en de chemische stoffen aanwezig in de XTC-pil. Deze reactie doet de kleur van de vloeistof veranderen, afhankelijk van wat in het poeder aanwezig is. De kleurverandering ontstaat meestal binnen de tien à vijftien seconden na het samenvoegen van de vloei-

3 We spreken hier bewust niet over XTC-achtige stoffen, gezien deze term vaak voor verwarring zorgt. Het is immers onduidelijk welke stoffen nu precies onder deze “XTC-achtigen” resorteren.

stof en het poeder. Soms kan de reactietijd van de kleurverandering echter beduidend korter of langer zijn, afhankelijk van de substantie en/of het reagens.
Sneltests bevatten vaak verschillende flesjes met een combinatie van chemicaliën, reagentia genaamd. De Marquistest (Marquis-reagens), de meest gekende testvloeistof, geeft een indicatie of een tablet stoffen bevat zoals MDMA, MDEA, MDA, amfetamines, DXM en 2-CB. Voor deze laatste drie stoffen geeft de Marquistest een specifieke kleurschakering[4] aan, maar voor de eerste drie stoffen wordt er geen differentiatie weergegeven in kleurschakeringen.
Dit onderscheid kan men echter wel maken met een andere soort testvloeistof, Radobe's reagens genaamd. Deze test maakt immers een onderscheid tussen primaire amines en secundaire amines[5]. In dit geval weet men echter nog altijd niet over welke primaire of secundaire amine het hier gaat. Zit er bijvoorbeeld PMA of DOB in de pil, of is het MDA?
Ook is het mogelijk dat er in een tablet stoffen aanwezig zijn die niet reageren op de sneltests. Het is bovendien onmogelijk met een sneltest te achterhalen in welke hoeveelheid deze producten in de pil aanwezig zijn. Met andere woorden: de gebruikelijke sneltests geven enkel een indicatie van de aanwezigheid van bepaalde producten[6].
Wel is er het nieuwe Mecke-reagens[7] dat, in tegenstelling tot het Marquis-reagens, het onderscheid kan maken tussen MDMA en DXM. Terwijl deze eerste substantie paarszwart kleurt, krijgt DXM een geelbruine kleur, wat verwarring uitsluit.

Sneltests zijn gecommercialiseerd en kunnen vrij via het internet besteld of in smartshops gekocht worden. Deze tests kunnen dus voor individueel gebruik besteld worden. Daarnaast worden zij vaak gebruikt op locatie (festivals, dansevenementen, (il)legale raves, clubs, ...), omdat het een snelle en makkelijke pilltestingmethode is. Voorbeelden van merknamen van de sneltest zijn EZ-Test (Marquis- of Mandelin- of Mecke-reagentia), EZ-Test X-TREME (Marquis- + Simon's- + Radobe's-reagentia), DopeTest, …

4 Zie bijlage 1
5 Een primaire amine is een molecule met een stikstofatoom dat bovendien met twee waterstofatomen gebonden is. Voorbeelden van primaire amines zijn: MDA, PMA, DOB, 2-CB, 4-MTA, … Een secundaire amine is een molecule met een stikstofatoom dat slechts met één waterstofatoom gebonden is. Voorbeelden van secundaire amines zijn: MDMA, MDEA, MBDB, … Tertiaire amines zijn moleculen die enkel met een stikstofatoom gebonden zijn. Een voorbeeld hiervan is DXM.
6 X, EZ-test [WWW]: Http://www.eztest.com; Schrooten, J., 2002, (niet gepubliceerd werk). *Bizarre bollen, een literatuuronderzoek naar de kwaliteit van XTC in België en Nederland*, Gent, Universiteit Gent, p. 91.
7 http://www.dancesafe.org/testingkits/

Visuele pilidentificatie

Visuele pilidentificatie steunt op de vergelijking van XTC-pillen met lijsten van XTC-pillen die voordien via kwantitatieve testmethodes getest werden[8]. Strikt gezien is visuele pilidentificatie geen chemische analytische procedure. Bij visuele pilidentificatie wordt een reeks determinanten gecheckt die kenmerkend zijn voor een bepaalde pil. Zo worden XTC-pillen gewogen, de diameter en de dikte worden opgenomen en samen met het logo, de breuklijn en de kleur vergeleken met lijsten van pillen met gekende inhoud. Sommige pill-testinginitiatieven geven ook informatie over de specifieke vorm (ovaal, hoekig, rond, ...), spikkeling, hardheid en profiel van de pil.
Meestal wordt visuele pilidentificatie gecombineerd met een sneltest. Het resultaat daarvan wordt als een bijkomende determinant in rekening gebracht. Beide methodes zijn complementair.

De vergelijking van een nieuwe pil met een bepaalde pilidentificatielijst heeft evenwel een aantal restricties in tijd en ruimte.
Het vergelijken van een pil met een pilidentificatielijst is beperkt in de tijd. In de praktijk blijkt dit sterk te variëren van project tot project. Het Drug Informatie en Monitoring Systeem Project (verder DIMS genoemd) in Nederland hanteert acht weken als maatstaf [9]. Men zal in het DIMS een pil (van de gebruiker) dus niet meer vergelijken met een pil (van de lijst) wanneer deze laatste ouder is dan acht weken. In dit geval zal ze automatisch naar het laboratorium worden doorgestuurd. MODUS VIVENDI houdt het echter op vijftien dagen[10]. Pillen die circuleren en erg in trek zijn bij gebruikers worden immers snel gekopieerd door andere illegale producenten van XTC, wat de kans vergroot dat twee identiek uitziende pillen verschillen in samenstelling.

Ook de afbakening in de ruimte is niet onbelangrijk. Uit monitoring van drugmarkten (DIMS) komt duidelijk naar voor dat zich binnen verschillende regio's specifieke drugmarkten aftekenen. Een belangrijke reden hiervoor is onder meer dat de aan-

---

8 Pilidentificatielijsten zijn samengesteld op basis van kwantitatieve testingmethodes, waardoor deze methode soms als een kwantitatieve testingmethode benoemd wordt (zie punt 5). Wij rangschikken de visuele pilidentificatie hier echter bij de kwalitatieve testingmethodes, omdat het gaat om een subjectieve vergelijking van de eigen pil met een pilidentificatielijst.

9 Niesink, R (2001). *Drugs Informatie en Monitoring Systeem* (DIMS) verslag 1998-2000. Utrecht: Trimbos Instituut.

10 Modus Vivendi (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: Modus Vivendi.

voermarkt van pillen verschillend is en dat regionaal verschillende dealers actief zijn. Een duidelijke illustratie hiervan is het stopzetten van het uitwisselingsproject met pilidentificatielijsten tussen het DIMS-project (Nederland) en DROBS Hannover (Duitsland). De samenstellingen van de lijsten bleken dusdanig verschillend te zijn dat de ene lijst voor de andere geen betrouwbare en representatieve weergave was [11].

Ten slotte is er een fundamenteel onderscheid tussen de personen of diensten aan wie de pilidentificatielijsten ter beschikking worden gesteld. Men kan de lijsten ter beschikking stellen van alle potentiële gebruikers of geïnteresseerden dan wel enkel van een beperkte (professionele) doelgroep met kennis ter zake. In een 'open systeem' (bijvoorbeeld pilidentificatielijsten [12] op het internet) kan iedereen volgens eigen interpretatie zijn pil vergelijken, met het risico dat (potentiële) gebruikers hun pil vergelijken met pilidentificatielijsten opgesteld aan de hand van informatie uit een ander land of zelfs een ander continent. Daarnaast is er ook het zogenaamde 'gesloten systeem', waar vastligt wie hier toegang toe heeft. De lijsten zijn enkel toegankelijk voor projectleden van de pill-testinginitiatieven, die zich doorgaans dienen te houden aan gestandaardiseerde gebruiksprotocollen.

Sneltests	
Kosten voor één testkit	€ 22 – 30
Instrumentele kosten per analyse	In het algemeen kost een analyse niet meer dan 50 eurocent. Met één flesje reagentia kan men maximum 200 pillen testen.
Betrouwbaarheid van de resultaten	Laag. Deze methode kan een vals gevoel van veiligheid geven.
Identificatie van de stoffen	Minder dan tien stoffen kunnen geïdentificeerd worden, geen hoeveelheid, geen informatie over mogelijke andere aanwezige stoffen in de pil.
Beschikbaarheid van testkit	Verkrijgbaar via het internet, in smartshops.
Tijdsperiode voor één analyse	Meestal 10 à 15 seconden, maar kan variëren naargelang de inhoud van de pil of het gebruikte reagens.

11 Mähler, A. (2000) (niet gepubliceerd werk). *Drug-Checking – sinnvolles Instrumentarium der Drogenhilfe?*, Aus dem Sozialwesen der Gesamtochschule Kassel.
12 Zie bijlage 2

Analytische vragen	Kan niet gebruikt worden voor wetenschappelijke doeleinden.
Personeelsvereisten	Laag, geen training noodzakelijk.
Geschikt om op locatie te testen	De sneltests zijn zeer geschikt voor het testen op locatie daar ze klein, goedkoop, snel en gemakkelijk uit te voeren zijn.
Voordelen van deze testmethode	Goedkoop, snel en eenvoudig te gebruiken.
Nadelen van deze testmethode	Heel lage nauwkeurigheid. Reagentia kunnen brandwonden veroorzaken bij huidcontact.

Visuele pilidentificatielijsten	
Kosten voor één testapparaat	Geen.
Instrumentele kosten per analyse	De vergelijking van pillen met andere gekende pillen is gratis.
Betrouwbaarheid van de resultaten	Het 'open systeem' van pilidentificatie is een onbetrouwbare procedure. Door de veranderde marktsituatie zijn pilkarakteristieken zoals het logo, gewicht, grootte en kleur niet voldoende om de inhoud van de pil te kennen. Begeleidende info ontbreekt vaak. Deze methode kan een vals gevoel van veiligheid geven. Het 'gesloten systeem' is meer betrouwbaar, aangezien men hier doorgaans rekening houdt met meerdere determinanten van de pil. Daarnaast zijn het projectleden die de pillen vergelijken volgens gestandaardiseerde protocollen.
Identificatie van de stoffen	Noch de stoffen, noch hun hoeveelheid kunnen geïdentificeerd worden door visuele pilidentificatie alleen. Men weet nooit zeker of de gegeven pil van dezelfde makelij is als de pil op de lijst.
Beschikbaarheid van testapparaat	Open systeem → lijsten staan op internet. Gesloten systeem → op locatie of in testservices.

Tijdsperiode voor één analyse	Snel. Enkel de gelijkende pil op de lijst vinden.
Analytische vragen	Kan niet gebruikt worden voor analytische doeleinden.
Personeelsvereisten	Open systeem → geen training, gebruiker zelf. Gesloten systeem → opgeleide of geoefende leden.
Geschikt om op locatie te testen	Het gesloten systeem kan toegepast worden om te testen op locatie (al dan niet in combinatie met een sneltest).
Voordelen van deze testmethode	Goedkoop.
Nadelen van deze testmethode	Lage nauwkeurigheid.

B. *De kwantitatieve testmethodes*

Kwantitatieve testmethodes zijn technieken die gebruikt kunnen worden voor het analyseren van drugmonsters. Deze technieken worden uitgevoerd in laboratoria door hoog gekwalificeerd personeel en vereisen een grote technische en logistieke investering. Het doel van de kwantitatieve testmethodes is stoffen van elkaar te scheiden, waarna men ze probeert te identificeren. Afhankelijk van het soort kwantitatieve testmethode dat gehanteerd wordt, worden andere technieken gebruikt om het opzet te bereiken. De vier bekendste testmethodes binnen deze categorie zijn: GC (*Gas Chromatography*), GC/MS (*Gas Chromatography – Mass Spectrometry)*, HPLC (*High Performance Liquid Chromatography*) en TLC (*Thin Layer Chromatograhpy*).

In de praktijk worden vaak twee of zelfs drie verschillende kwantitatieve testen naast mekaar gebruikt. Dit doet men om de betrouwbaarheid van de resultaten zo hoog mogelijk te maken. Concreet gebruikt men bijvoorbeeld binnen het DIMS-project standaard een TLC en een GC-FID. Indien de resultaten van deze twee testmethoden tegenstrijdig zijn doet men beroep op een derde methode, zoals bijvoorbeeld een GC-MS.

GC/MS

GC/MS is in feite een combinatie van twee aparte technieken. Gaschromatografie (GC) zorgt voor de scheiding van een mengsel in al haar verschillende componenten en laat toe de kwantiteit van elke verbinding te bepalen. Massaspectrometrie (MS) maakt vervolgens de identificatie van al deze componenten mogelijk[13]. Concreet omvat een GC/MS-analyse de volgende stappen: eerst wordt het (poederachtige) staal in een oplosmiddel (solvent) opgelost en in een spiraalvormige scheidingskolom ingespoten. Omwille van de hoge temperatuur (± 250°C) verdampen de verschillende componenten, om vervolgens met het dragergas (meestal helium) door de kolom te worden gestuwd[14]. Doordat de verschillende verbindingen andere interacties met de pakking (de stationaire fase) van de kolom vertonen, worden de componenten gescheiden. Bijgevolg arriveren de substanties aan het einde van de kolom op verschillende tijdstippen, hetgeen in een chromatogram wordt weergegeven. De componenten worden vervolgens elk afzonderlijk in de massaspectrometer geleid[15] (Gas-chromatografie).
In de massaspectrometer worden de verschillende componenten door elektronen stukgeschoten, waarna de brokstukken (positief geladen deeltjes) op basis van hun gewicht worden gescheiden, om vervolgens door de massadetector te worden gedetecteerd. Deze detector stuurt alle gegevens door naar een computer die de data netjes verwerkt, opslaat en in een massaspectrum weergeeft[16] (Massaspectrometrie).

GC/MS is dus een zeer efficiënt systeem voor het analyseren van drugmonsters aangezien het mogelijk is om de precieze inhoud van de monsters te kennen: niet alleen de aard, maar ook voor de hoeveelheid van de producten en dit met een precisie die door geen enkele andere techniek bereikt kan worden[17].

Nadelen van deze techniek zijn de hoge kostprijs van het instrument (€30.000 – €120.000) en het feit dat deze techniek niet bij alle substanties even gemakkelijk

13 X, An introduction to GC/MS [WWW] Bureau of Forensic Services: Http://caag.state.ca.us/bfs/toxlab/gcms.htm

14 X, test types [WWW] Ecstasydata organisation: Http://www.ecstasydata.org/test_types.php; KRIENER, H. et. al., *EMCDDA scientific report: An inventory of on-site pill-testing interventions in the EU*, EMCDDA, 2001, 44-45.

15 KRIENER, H. et. al., *o.c.*, 48-49.

16 X, An introduction to GC/MS [WWW] Bureau of Forensic Services: Http://caag.state.ca.us/bfs/toxlab/gcms.htm

17 X, Coupling gas chromatography to mass spectrometry [WWW]: http://www.shsu.edu/ ~ chemistry/primers/gcms.html ; KRIENER, H. et. al., *o.c.*, 45; X, test types [WWW] Ecstasydata organisation: Http://www.ecstasydata.org/test_types.php

toepasbaar is. Niet-vluchtige substanties verdampen immers moeilijk, waardoor men ze eerst in meer vluchtige derivaten moet omzetten. Dit is echter een tijdrovende en complexe aangelegenheid die men enkel kan uitvoeren in laboratoria[18].

GC/MS wordt zowel in Belgische (bijvoorbeeld N.I.C.C., Brussel) als in Nederlandse laboratoria (bijvoorbeeld Delta laboratorium, Poortugaal) gebruikt voor het uitvoeren van analyses op drugmonsters[19].

HPLC

HPLC werd ontwikkeld in de jaren zeventig omdat de tot dan toe bestaande technieken geen uitsluitsel konden geven over de kwantiteit van de aanwezige componenten in een samenstelling. De moderne HPLC heeft vele mogelijkheden, onder meer de scheiding, identificatie, zuivering[20] en het bepalen van de kwantiteit[21].
HPLC is een scheidingstechniek gebaseerd op het verschil in fysische eigenschappen van de verschillende chemische verbindingen. In tegenstelling met GC/MS wordt bij HPLC gewerkt met een vloeistof-mobiele fase in plaats van een gas-mobiele fase.
Concreet kunnen we de volgende stappen onderscheiden in het analyseproces[22]: eerst wordt het te analyseren staal (in ons geval een geplette XTC-pil) opgelost in een solvent. Vervolgens wordt de oplossing in de kolom geïnjecteerd en met behulp van de mobiele fase onder hoge druk door de kolom geperst[23]. Gezien de fysische eigenschappen van de individuele componenten, vertonen de verbindingen verschillende migratiesnelheden doorheen de kolom. Bijgevolg is het mogelijk deze componenten te scheiden en vervolgens via een detector te identificeren. Ten slotte zorgt een computer voor het verzamelen, opslaan en analyseren van de data en de weergave van de resultaten in een chromatogram[24].

---

18 KRIENER, H. et. al., *o.c.*, 45; MEADWAY, C., PARMAR, S. & GEORGE, S., Positively negative: drug-testing uncovered, *Druglink*, November/December 1999, 11.
19 Schrooten, J., (niet gepubliceerd werk). *Bizarre bollen, een literatuuronderzoek naar de kwaliteit van XTC in België en Nederland*, Gent, Universiteit Gent, 2002, p. 91.
20 Zuivering verwijst naar het scheidingsproces of extractieproces van de doelcomponent en andere componenten.
21 X, High performance liquid chromatography (HPLC): a users guide [WWW]: Http://www.pharm.uky.edu/ASRG/HPLC/hplcmytry.htm.l
22 KRIENER, H. et. al., *o.c.,*41.
23 KAZAKEVICK, Y. & Mc NAIR, H., Basic liquid chromatography [WWW]: Http://hplc.chem.shu.edu/NEW/HPLC_Book/index.html.
24 X, High performance liquid chromatography (HPLC): a users guide [WWW]: Http://www.pharm.uky.edu/ASRG/HPLC/hplcmytry.html; KAZAKEVICK, Y. & Mc NAIR, H., Basic liquid chromatography [WWW]: Http://hplc.chem.shu.edu/NEW/HPLC_Book/index.html.

Kwantificeren gebeurt bij HPLC door het inspuiten van een reeks gekende hoeveelheden van de standaardcomponent. Na verwerking van de bekomen gegevens laat dit de analist toe een onbekende hoeveelheid van de standaardcomponent te correleren met de eerder verkregen resultaten[25].

HPLC is dus, net als GC/MS, een erg betrouwbare techniek voor het testen van drugmonsters, die ook buiten laboratoria (op locatie) kan toegepast worden. Verder is een HPLC-apparaat vrij snel (tussen vijf en tien minuten) en goedkoper dan een GC/MS (€20.000 tot €40.000). Ook deze techniek heeft echter één groot nadeel. Via HPLC kan men immers enkel stoffen detecteren waarvan men een referentiestaal bezit. Is een stof nog niet gekend, dan kan men ze via HPLC ook niet identificeren[26].

TLC

TLC of dunlaagchromatografie is een scheidingsmethode die gelijkenis vertoont met HPLC. De mobiele fase, het eluens, is ook hier een oplosmiddel (solvent). De stationaire fase is echter als een dunne laag (0,25 mm) aangebracht op een glazen plaatje. Het onbekende mengsel wordt met een dun glazen buisje op de stationaire fase aangebracht, waarna het plaatje in een afgesloten beker met eluens wordt geplaatst. De verschillende verbindingen zullen in functie van hun interactie met de stationaire fase en hun oplosbaarheid in het eluens met een verschillende snelheid met het eluens meebewegen. De verschillende componenten verlaten echter nooit de stationaire fase, maar nemen, nadat men het eluens een bepaalde afstand heeft laten afleggen, welbepaalde plaatsen in op de stationaire fase. Afhankelijk van hun locatie kan men de verschillende verbindingen eventueel identificeren.

TLC is echter een oudere techniek die slechts gedeeltelijk toelaat de componenten uit een mengsel te kwantificeren. Daarnaast is de betrouwbaarheid van de testuitslag niet van dezelfde orde als bij GC/MS en HPLC. Een voordeel is wel dat deze techniek vrij goedkoop is, vergeleken met HPLC of GC/MS.[27]

---

[25] KRIENER, H., et. al. *o.c.*, 41.
[26] X, High performance liquid chromatography (HPLC): a users guide [WWW]: Http://www.pharm.uky.edu/ASRG/HPLC/hplcmytry.html; KRIENER, H. et. al., *o.c.,*41.
[27] KRIENER, H. et. al., *o.c.,*42-43.

	HPLC	TLC	Gaschromatografie	GC - MS
Kosten voor één testapparaat[28]	€20.000 – 40.000	€425 – 2.000	€10.000 – 30.000	€30.000 – 120.000
Instrumentele kost per analyse	€0,50 à 1	€1 à 2	€1 à 3	€1 à 3
Kost per analyse als particulier	€200	€100	€150	€250
Betrouwbaarheid van de resultaten	Hoog	Middelmatig, alleen kwalitatieve resultaten. Voor kwantitatieve gegevens is instrumentale setup noodzakelijk.	Alleen scheiden van samenstellingen is mogelijk. Identificeren kan, indien men ook een detector gebruikt.	Heel hoog, chemische en structuuridentificatie van de samenstellingen.
Identificatie van de stoffen	Middelmatig tot hoog, afhankelijk van de instrumentele configuratie.	Laag, alleen ruwe identificatie.	Indirect: alleen indien detector gebruikt wordt.	Zéér precies.
Beschikbaarheid van testapparaat	In het algemeen gebruikt voor bio-farmaceutische en toxicologische analyses.	Geen grote instrumenten noodzakelijk.	Middelmatig tot laag, gebruikt in bio-farmaceutische en toxicologische laboratoria.	Middelmatig tot laag, gebruikt in bio-farmaceutische en toxicologische laboratoria.
Tijdsperiode voor één analyse	Tussen 5 en 20 minuten, afhankelijk van opbouw en nauwkeurigheid van resultaat	Ongeveer 30 minuten (aantal analyses verloopt parallel)	Middelmatig tot snel (minimum 15 minuten)	Middelmatig tot snel (minimum 15 minuten)
Analytische vragen	–	Identificatie van de meeste gewone productgroepen, geen gedetailleerde info.	Geen screening, alleen laboratoriumgebonden.	Geen screening, alleen laboratoriumgebonden.

Personeelsvereisten	Technische kwalificatie.	Enige training, maar geen hoge vaardigheden noodzakelijk.	Hoge technische kwalificatie.	Hoge technische kwalificatie.
Geschikt om op locatie te testen	Ja, in Oostenrijk gebruikt men op de grote party's een HPLC-apparaat om pillen op een snelle en nauwkeurige manier te testen.	Misschien, geen experimenten beschikbaar.	Neen, laboratoriumgebonden.	Neen, laboratoriumgebonden.
Voordelen van deze testmethode	Levert gedetailleerde informatie. HPLC heeft een hoge mate van veelzijdigheid, die men niet terugvindt bij andere systemen in chromatografie. HPLC kan chemische mengsels scheiden en kwantificeren. Snelle analyses en hoge resoluties.	Relatief goedkoop, vlug en makkelijk verkrijgbaar, vereist slechts kleine hoeveelheden van het materiaal.	Weinig staal nodig.	Heel hoge mate van staalidentificatie. Heel weinig staal noodzakelijk.
Nadelen van deze testmethode	Een referentiestaal van verwijzende stoffen is nodig om de identificatie van de ongekende stoffen te verzekeren. Identificatie van de stoffen kan verzekerd worden door het combineren van twee of meer detectiemethodes.	Beperkte nauwkeurigheid in identificatie. Kwantificeren is moeilijk.	Hoge kosten van het apparaat.	Hoge kosten van het apparaat.

28 Informatie verschaft door drs. Ir. Bart Vanderhoydonck, wetenschappelijk medewerker aan de faculteit landbouwkundige en toegepaste biologische wetenschappen, vakgroep organische chemie, Universiteit Gent.

c. *Schematisch overzicht van testmethodes en testlocaties*

Ter verduidelijking geven we op basis van voorbeelden uit het buitenland (gedetailleerde weergave: zie punt 5) schematisch weer welke pill-testmethodes op welke locaties kunnen plaatsvinden. Dit schema maakt de gehanteerde begrippen duidelijk, wat belangrijk is voor een goed begrip van het verdere dossier.

Thuis/privé-situaties	**Op locatie (festivals, in discotheken, …)**	**Testservice**	**Laboratorium**
Enkel kwalitatieve tests mogelijk: sneltest en visuele pilidentificatie.	Meestal worden op locatie enkel kwalitatieve tests uitgevoerd, in enkele gevallen echter ook kwantitatieve tests.	In sommige zogenaamde testservices kan men kwalitatieve tests laten uitvoeren. Andere testservices fungeren als inzamelpunt van pillen, die doorgestuurd worden naar een labo voor een kwantitatieve test. Een combinatie van beide mogelijkheden in een testservice is ook mogelijk.	In labo's worden drugmonsters volgens een kwantitatieve pill-testingmethode geanalyseerd.

3 ▸ Argumenten pro pill testing

De voordelen van pill testing kunnen we opsplitsen in rechtstreekse en onrechtstreekse voordelen.
De voornaamste *rechtstreekse voordelen* van pill testing zijn het informeren van (potentiële) gebruikers over eventuele opgespoorde schadelijke stoffen en het directe contact met gebruikers, waardoor het mogelijk is om nog andere harm-reductionboodschappen door te geven.
Uit dit directe contact met XTC-gebruikers vloeien de *onrechtstreekse voordelen* van pill testing voort. Deze voordelen hebben betrekking op onderzoek (monitoring) en preventiebeleid: op basis van de gegevens die gehaald worden uit de resultaten van een hele reeks piltests en uit de bevraging van gebruikers, kan verder onderzoek gevoerd worden. Dit kan de efficiëntie van nieuwe preventiecampagnes of harm-reductionstrategieën verhogen.

A. *Rechtstreekse voordelen van pill testing*

Opsporen van gevaarlijke stoffen en informeren van gebruikers hieromtrent

Dé hoofdbedoeling van pill testing is het opsporen van gevaarlijke stoffen. Het daaraan verbonden voordeel is dat je mogelijke gebruikers daarover kan inlichten en zo ongelukken met XTC-pillen kan vermijden. Er wordt hierbij van uitgegaan dat kennis over de inhoud van XTC-pillen het slikgedrag zal beïnvloeden. Het pill-testingproject CHECK IT! (zie punt 5) heeft inderdaad geconstateerd dat twee derde van diegenen wiens pil schadelijke stoffen als bijvoorbeeld PMA bleek te bevatten, deze pil niet meer innamen[29].

Toch geldt dit voordeel niet in dezelfde mate voor alle *soorten tests*. In punt 2 over de verschillende testmethodes bleek al dat de *kwalitatieve* testmethodes, namelijk de sneltest, eventueel aangevuld met visuele pilidentificatie, minder informatie opleve-

[29] Modus Vivendi (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: Modus Vivendi.

ren, als het gaat om het opsporen van schadelijke stoffen en het verhinderen van ongelukken met XTC-pillen. De resultaten van de sneltest zijn immers vrij onvolledig (er wordt op de eerste plaats onderzocht of er inderdaad MDMA in de pil aanwezig is). De *kwantitatieve* testmethodes daarentegen sporen gevaarlijke stoffen niet alleen veel accurater op, maar geven bovendien ook informatie over dosissen (er kan wel degelijk MDMA in de pil zitten, maar in een gevaarlijk hoge dosis). De resultaten van deze tests zijn dan ook veel betrouwbaarder.

Rechtstreeks contact met gebruikers – effectieve methode voor het verspreiden van harm-reduction-boodschappen

Uiteraard leveren zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve testmethodes rechtstreeks contact met (potentiële) gebruikers op. Dit is zeker één van de voornaamste voordelen die aan pill testing verbonden zijn[30].

Hier moeten we echter een onderscheid maken op basis van de *context* waarin pill testing plaatsvindt. De kwalitatieve testmethodes vinden doorgaans plaats *op locatie* en in *testservices* gerund door hulpverlenings- of preventiediensten. De kwantitatieve testmethodes vinden meestal plaats in een labo: de gebruikers brengen hun pil naar een testservice dat als inzamelpunt fungeert. Van hieruit wordt de pil doorgestuurd naar een bevoegd *laboratorium*. In sommige gevallen worden de kwantitatieve testmethodes ook op locatie gehouden of worden de pillen rechtstreeks van daaruit naar het labo verstuurd. Dit laatste gebeurt bij sommige organisaties die testen op meerdaagse festivals. In al de hier opgesomde gevallen is er een gesprek mogelijk tussen de gebruikers die hun pil laten testen en de aanwezige preventiewerkers en/of hulpverleners. Wanneer iemand zijn pil thuis zelf test, geldt dit voordeel uiteraard niet.

Wanneer de gebruikers hun pillen naar een testservice brengen of ze laten testen op locatie, kunnen de aanwezige preventiewerkers of hulpverleners hun vragen beantwoorden, hen informatie geven over XTC- en ander druggebruik en hen eventueel ook zelf een aantal vragen stellen (enquête). Tijdens zo'n gesprek kan druggebruik ook wat ruimer geplaatst worden: het gaat er niet enkel om welk product iemand gebruikt, maar evenzeer in welke omstandigheden dit plaatsvindt.

---

30 Winstock, A.R., Vingoe, L. (2000). *Pill testing: Harm reduction or just a bitter pill to swallow?* URL: www.jersey2000.co.je/abstractsw.html#wins3.

Ook kunnen er harm-reductionboodschappen in verband met veiliger gebruik van XTC worden gegeven (bijvoorbeeld: genoeg drinken, genoeg rusten tussendoor, tijd laten tussen twee pillen, niet combineren, safe sex, niet met de wagen rijden, ...)[31].

Het is gebleken dat rechtstreeks, mondeling contact de beste manier is om preventieve of harm-reductionboodschappen te verspreiden. Het uitdelen van flyers heeft heel wat minder effect, vermits men niet weet of ze ook gelezen worden, of de informatie juist geïnterpreteerd wordt en wat ervan blijft hangen.

Op locatie (bijvoorbeeld een club, een festival, ...) zijn er bovendien zoveel aantrekkelijke prikkels dat het nog maar de vraag is of iemand een stand met folders opmerkt. Een pill-testingstand trekt dan sneller de aandacht omdat er een technische uitrusting mee gemoeid is.
Toch is een pill-testingstand meer dan alleen een teaser waarmee (potentiële) gebruikers warm gemaakt worden om zich te informeren. Het geven van informatie alleen is immers niet voldoende. Weinig jongeren gaan hun gedrag veranderen wanneer ze louter informatie krijgen over de langetermijneffecten van hoge dosissen XTC of over PMA-doden. Dat zou namelijk betekenen dat ze op basis van die informatie zouden moeten besluiten om nooit meer XTC te nemen. Men heeft echter meer kans op beperking van de schade door XTC-gebruik door hun pillen te testen, zodat gebruikers weten of er in hun pil al dan niet een te hoge dosis MDMA zit of dat er PMA of een andere gevaarlijke stof inzit.

Ten slotte verleent een pill-testingstand mogelijk meer geloofwaardigheid aan een organisatie. De preventieve en harm-reductionboodschappen die een organisatie wil meegeven, krijgen er meer gewicht door.

Antwoord op een behoefte

XTC-gebruikers tonen interesse in de effecten en gevaren van synthetische drugs en willen weten of het een goede pil is[32]. Pill testing beantwoordt dus aan een vraag van gebruikers en verhoogt hun subjectief gevoel van veiligheid.

---

31 Bellis, M.A., Kilfoyle M. (1999). *Club Health. The health of the clubbing nation. Liverpool*: John Moores University.

32 Modus Vivendi (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: Modus Vivendi.

B. *Onrechtstreekse voordelen van pill testing*

Uiteraard levert pill testing op locatie of via een testservice – wanneer er dus rechtstreeks contact is met gebruikers – heel wat gegevens op over de in omloop zijnde producten en hun mogelijke schadelijkheid. Maar daarnaast geven de meeste pill-testingprojecten niet enkel informatie aan de bezoekers, maar stellen zij hen ook heel wat vragen, informeel of formeel via een enquête. Deze vragen kunnen gaan over de gebruikte dosissen, over andere drugs die zij gebruiken, over trends in gebruik, maar ook over de gebruikers zelf: welke effecten ervaren zij precies, wat is de reden waarom zij gebruiken enzovoort[33].

Op basis van al deze informatie kan men wetenschappelijk onderzoek (monitoring) opzetten, specifieke gebruikersgroepen waarschuwen, bruikbare informatie verzamelen voor preventiewerkers en hulpverleners en (mogelijk) invloed uitoefenen op de drugmarkt.

Wetenschappelijk onderzoek

Om wetenschappelijk onderzoek naar druggebruik te kunnen opstarten of verder te onderbouwen, is informatie nodig over de drugmarkt, trends in gebruik en demografische, sociale en medische gegevens van gebruikers. Door pillen te testen wordt informatie verkregen die anders enkel kan verzameld worden op basis van zeer dure studies. Op basis van die gegevens kan ook bijkomend onderzoek naar druggebruik gepland worden. Het blijkt trouwens dat de mensen die hun pillen laten testen, meestal ook bereid zijn om mee te werken aan studies over druggebruik.

Een belangrijk onderdeel binnen dit luik van pill testing is het monitoren van de drugmarkt. Door middel van monitoring is het mogelijk inzicht te krijgen in wat er zich op de markt van synthetische drugs voordoet. Zo kan men via dit systeem een klare kijk krijgen op de aanwezigheid van (gevaarlijke) substanties en op fluctuaties in doseringen.
Een landelijk monitoringsysteem geeft bovendien ook zicht op regionale drugmarkten en verschillen die zich hiertussen aftekenen. In de praktijk blijkt dat een handig

[33] Modus Vivendi (2002), *o.c.,* Brussel: Modus Vivendi.

instrument voor preventie en hulpverlening. Het is een efficiënte manier om de vinger aan de pols te houden.
Het verband tussen preventie en monitoring is dat zeer snel waarschuwingscampagnes kunnen opgezet worden (zie ook hieronder), gericht naar een specifieke doelgroep, al dan niet binnen één welbepaalde regio. En ten slotte zijn er de interventies begeleid met onderzoek, waarbij ook wordt nagegaan in welke mate er veranderingen in gebruik zijn waar te nemen (al dan niet toe te schrijven aan de interventies)[34].

Monitoring, als onderzoeksaspect van pill testing, blijkt in de meeste landen waar pill-testinginitiatieven plaatsvinden dé legitimatie bij uitstek te zijn naar het beleid om lopende initiatieven te motiveren en te verantwoorden (zie punt 5, wettelijk kader).

Gerichte waarschuwingscampagnes

Eigen aan alle pill-testingmethodes (kwalitatief of kwantitatief; thuis, op locatie of via testservices) is dat men een welbepaalde groep van XTC-gebruikers bereikt, namelijk zij die actief op zoek zijn naar informatie. De vraag moet van de gebruikers zelf komen.
Pill testing levert echter heel wat informatie op over de in omloop zijnde pillen die op veel ruimere schaal gebruikt kan worden[35]. Deze informatie kan op internet gezet worden (visuele pilidentificatie) (weer met dezelfde opmerking dat je enkel diegenen bereikt die zich al vragen stellen over hun XTC-gebruik), maar zou eventueel verspreid kunnen worden via het ministerie van Volksgezondheid of via het Early Warning System. Op die manier bereikt de harm-reductionboodschap een veel grotere doelgroep, waaronder ook potentiële gebruikers die niet actief op zoek zijn naar informatie, die men niet op locatie aantreft of die hun pillen uit zichzelf nooit zouden laten testen in een testservice.
Een pill-testingstand geeft trouwens ook impliciet de boodschap mee dat er aan XTC-gebruik risico's verbonden zijn, ook bij diegenen die hun pillen niet laten testen.

---

[34] De Jong, A. (1999). *DIS-registratie en de samenhangende preventieaanpak recreatief middelengebruik. In: Brussels Overlegplatform Middelengebruik. 3 Seminaries over legale en illegale drugs. Verslag seminaries 16/12/1999*. Brussel: BOM.
[35] Modus Vivendi (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: Modus Vivendi.

Informatie voor preventiewerkers en hulpverleners

Uiteraard is actuele informatie over trends in gebruik onontbeerlijk als basis voor nieuwe preventiecampagnes en structurele preventie-initiatieven, willen deze afgestemd zijn op de verschillende (regionale) drugmarkten en ook effectief zijn. Nieuwe campagnes en structurele initiatieven kunnen trouwens best ook gelanceerd worden op plaatsen waar er effectief gebruikt wordt[36].
Ook voor hulpverleners die bijvoorbeeld interventies doen op dansevenementen of festivals is het belangrijk goed op de hoogte te zijn, niet alleen van de effecten van synthetische drugs, maar ook van de inhoud en de dosering van synthetische drugs. Een verschillende dosering of een mix van verschillende stoffen zal immers een verschillend effect opleveren[37].

Effect op de drugmarkt

Uit gegevens van het DIMS blijkt dat pill testing mogelijk een effect op de drugmarkt heeft: producten die getest zijn en zeer gevaarlijk gebleken zijn, raken moeilijker verkocht (zeker wanneer er een sensibiliseringscampagne over gevoerd wordt) en worden bijgevolg niet meer geproduceerd. Het aantal pillen dat MDEA of amfetamines bevat zou afgenomen zijn, het aantal pillen dat effectief MDMA bevat, is toegenomen. Of en hoe dit samenhangt met DIMS is niet éénduidig te bewijzen en moet wel nog nader onderzocht worden[38].

36 Modus Vivendi (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: Modus Vivendi.

37 Maalsté, N., de Bruin, D., van de Wijngaart, G. (1999). *Goed fout gaan. Eerste hulp op grote dansevenementen.* Utrecht: Centrum voor Verslavingsonderzoek.

38 De Jong, A. (1999). *DIS-registratie en de samenhangende preventieaanpak recreatief middelengebruik. In: Brussels Overlegplatform Middelengebruik. 3 Seminaries over legale en illegale drugs. Verslag seminaries 16/12/1999*. Brussel: BOM.

4 ▸ Argumenten contra pill testing

Wanneer we ervan uitgaan dat het hoofddoel van pill testing erin bestaat ongelukken met XTC-pillen te voorkomen (zie punt 3, argumenten pro pill testing), dan zijn er heel wat argumenten te vinden waaruit blijkt dat pill testing *dit doel* grotendeels voorbijschiet. Enerzijds gaat het om principiële argumenten tegen alle vormen van pill testing, anderzijds zijn er aan zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve pill-testingmethodes specifieke nadelen verbonden (zie ook punt 2, verschillende pill-testingmethodes).

A. Principiële argumenten contra pill testing

Overmatig gebruik en polydruggebruik zijn het echte probleem

Pill testing kan slechts een zeer beperkt deel van de intoxicaties die het gevolg zijn van het gebruik van XTC-pillen vermijden. Uit een Nederlandse studie van XTC-incidenten die leiden tot een ziekenhuisopname blijkt dat de opgenomen gebruikers afkomstig van een houseparty gemiddeld 2.5 pillen ingenomen hadden en gebruikers uit andere settings (discotheek, feestje, café, …) gemiddeld 3.8 pillen. Van de zwaar geïntoxiceerden hadden er 6 op 10 naast XTC-pillen ook cannabis genomen, 4 op 10 alcohol, 3 op 10 GHB en 2 op 10 cocaïne. 6 op 10 zwaar geïntoxiceerden hadden 3 of meer producten gebruikt.
Het merendeel van de intoxicaties wordt veroorzaakt door multipele inname van XTC-pillen in combinatie met andere legale of illegale drugs die niet in pilvorm genomen worden. Overmatig gebruik en polydruggebruik wegen sterker door als verklaring voor intoxicaties dan de kwaliteit van de XTC-pillen[39].

Vals gevoel van veiligheid

Pill testing creëert een vals gevoel van veiligheid omdat de boodschap dat een XTC-pil het gewenste bestanddeel (MDMA) bevat, door veel gebruikers wordt gelijkgesteld met ‘deze pil is veilig’. De aandacht van de gebruiker wordt echter exclusief op het middel

---

[39] Spaans, E., Beltman, W., Joore, J.C.A., Mensinga, T.T., De Vries, I., Mostert L.J., & Meulenbelt, J. (1999). *Landelijke registratie klinische ‘XTC’-incidenten*. Bilthoven: RIVM.

gericht, waardoor de invloed van de mens en het milieu op het druggebruik onderbelicht worden. Interpersoonlijke verschillen in metabolisme en psychische kwetsbaarheid bepalen de reactie van een gebruiker na het nemen van een XTC-pil evenzeer. Herhaald gebruik en gecombineerd gebruik zijn risicofactoren die ook bij de gebruiker liggen maar die hij zelf in handen heeft. Omgevingsinvloeden daarentegen worden voor een groot deel bepaald door het concrete beleid dat gevoerd wordt in uitgaansgelegenheden. De aanwezigheid en toegankelijkheid van water, voldoende verluchting en de mogelijkheid om even uit te blazen in een chill-outroom hebben ook een invloed op de interactie tussen het middel XTC en de mens als gebruiker[40].
Effectieve harm-reductionmaatregelen die de mens en het milieu als uitgangspunt nemen verliezen hun impact door de exclusieve nadruk op het middel.

Verschillen in finaliteit tussen gebruiker en project

De doelstelling van pill testing als een harm-reductionstrategie sluit niet aan bij de reden waarom gebruikers XTC-pillen laten testen. De belangrijkste doelstelling van pill-testingprojecten is het identificeren van pillen met ongewenste en gevaarlijke bestanddelen. XTC-gebruikers daarentegen wensen op de eerste plaats zekerheid over een voldoende aanwezigheid van het gewenste actieve bestanddeel.

Beperkte invloed van kennis op gebruik

In een enquête afgenomen bij een duizendtal zware gebruikers van uitgaansdrugs in Groot-Brittannië geeft een groot deel van de gebruikers aan dat de kwaliteit van XTC-pillen slechts een beperkte invloed heeft op het aantal ingenomen pillen[41]. Op dit ogenblik is nog niet wetenschappelijk aangetoond dat kennis over de resultaten van pill testing ook daadwerkelijk leidt tot veiliger gebruik.

Misbruik door dealers

Pill-testinginitiatieven kunnen makkelijk misbruikt worden door producenten en dealers van XTC-pillen om zich een kwaliteitslabel toe te eigenen. Gekende dealers

40 Webster, R., Goodman M., & Whalley, G. (2002). *Safer clubbing*. Londen: Tradewinds.
41 Winstock, A.R., Griffiths, P., & Stewart, D. (2001). Drugs in the dance music scene: a survey of current drug use patterns among a sample of dance music enthusiasts in the UK. *Drug and Alcohol Dependence* 64, p 9-17.

uitsluiten is moeilijk omwille van de garanties voor anonimiteit die ingebouwd zijn bij de aankoop van een sneltest en bij het gebruik van faciliteiten op locatie.

Juridische schemerzone

Pill testing blijft in de meeste landen illegaal of bevindt zich in een juridische schemerzone. In heel wat landen waar pill testing toegelaten wordt, gebeurt dit in het kader van monitoringactiviteiten of voor wetenschappelijke doeleinden. In die gevallen wordt aan de betrokken organisatie een licentie verschaft die toelaat om illegale substanties te bezitten, te vervoeren en te verhandelen. Organisaties die buiten dit officiële circuit werken, moeten bij het testen een aantal voorzorgsmaatregelen in acht nemen om te vermijden dat zij strafbare handelingen stellen. Zo mag de projectmedewerker de pil niet zelf in ontvangst nemen en/of behandelen, waardoor de hele pill-testingprocedure erg omslachtig wordt.

B. *Argumenten tegen specifieke pill-testingmethodes*

Kwalitatieve testmethodes zijn slechts indicatief en geven geen informatie over dosering

De *sneltest* heeft een aantal belangrijke beperkingen. Ten eerste geeft hij uitsluitend een indicatie van de aan- of afwezigheid van bepaalde bestanddelen. Op basis van kleurveranderingen van het reagens kan afgeleid worden of het gewenste bestanddeel (secundaire amines, meestal MDMA of MDEA) al dan niet aanwezig is in de geteste pil. Valse positieve identificaties zijn met dit systeem echter niet uit te sluiten. Andere bestanddelen geven immers een gelijkaardige kleurverandering en de subjectieve identificatie door middel van kleuren vergroot de kans op fouten. Bovendien zijn er signalen[42] dat malafide XTC-producenten chemische substanties die positief reageren op de sneltest toevoegen, om de test te misleiden.
De kans dat men met de sneltest vervormde testresultaten krijgt is ook niet helemaal uitgesloten. Wanneer bij de aanmaak van de pil de verdeling niet gelijkmatig is gebeurd, kan het zijn dat bij het testen een afwijking ontstaat van wat er effectief in

42 http://www.erowid.org/chemicals/mdma/mdma_faq_testing_kits.shtml.

de hele pil zit en het uiteindelijke testresultaat, gebaseerd op een kleine hoeveelheid afgeschraapt van de pil[43].
Daarnaast geeft de sneltest geen informatie over de hoeveelheid van een bepaald bestanddeel en kan de test evenmin de aanwezigheid van potentieel gevaarlijke bestanddelen, zoals bijvoorbeeld PMA en DXM, bevestigen. Het nut van deze test is dan ook beperkt. Gevaarlijk hoge concentraties van de gewenste stof of de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen kunnen niet gedetecteerd worden.

Visuele pilidentificatie van XTC-pillen gebeurt meestal aan de hand van het logo, het gewicht, de grootte, de kleur, ... van de pil. Bij producenten van XTC-pillen is er echter een grote recuperatie en duplicatie van logo's, die pilidentificatie op basis van visuele kenmerken onbetrouwbaar maakt.

De beperkingen van kwalitatieve testmethodes worden onvoldoende benadrukt

Naast de inherente onbetrouwbaarheid van de sneltest, worden de beperkingen hiervan ook onvoldoende benadrukt door de producenten van dergelijke tests. De EZ test[44] en de XTC-test van de Green Party Drugs Group[45] zijn twee populaire tests die tegen betaling via internet verkrijgbaar zijn. Bij deze laatste zitten geen kleurenkaarten en moet de interpretatie gebeuren aan de hand van vage en subjectieve begrippen als 'geel/oranje tot lichtbruin'. Bij de EZ-test worden wel kleurenkaarten meegeleverd en wordt de test omschreven als een snelle en eenvoudige manier om echte XTC-pillen van valse te onderscheiden. In de kleine lettertjes wordt zeer kort ingegaan op de beperkingen (louter indicatief, geen dosering) en wordt vermeld dat alle verantwoordelijkheid bij de gebruiker ligt.

Kwantitatieve pill testing via testservices is tijdrovend

Bij een systeem met testservices worden XTC-pillen ingezameld en naar een laboratorium gestuurd (naast de mogelijkheid om ter plaatste een kwalitatieve test uit te voe-

43 Korf, D. & Verbraeck, H., o.c., 177; Adelaars, A., *Ecstasy, de opkomst van een bewustzijnsveranderend middel*, In de Knipscheer, Amsterdam, 1991, p. 61.
44 http://www.ez-test.com/
45 http://www.greenparty.org.uk/drugs/kits/kits.htm

ren). In het labo worden ze geanalyseerd met behulp van kwantitatieve testmethodes die een overzicht geven van alle aanwezige producten en hun concentraties in een staal. Deze technieken kunnen op betrouwbare wijze gevaarlijke en minder gevaarlijke pillen onderscheiden en kunnen nuttig zijn als harm-reductionmethode. Nadeel van een systeem met testservices waar pillen ingezameld worden, is echter dat het enkele dagen (doorgaans drie tot acht dagen) duurt voor de gebruiker informatie krijgt over de samenstelling van zijn pil.

Kwantitatieve testmethodes zijn duur en beperkt tot laboratoriumsettings

Kwantitatieve technieken hebben een aantal praktische beperkingen. Zowel de aanschaf als het gebruik van deze toestellen is zeer duur, voor de bediening is hooggekwalificeerd technisch personeel nodig en voor de meeste van deze technieken zijn laboratoriumfaciliteiten noodzakelijk. Deze beperkingen sluiten gebruik van kwantitatieve technieken op locatie bijna volledig uit.

Beperkte beschikbaarheid van kwantitatieve testmethodes

Uit een inventaris van pill-testingprojecten in de Europese Unie in 2001 blijkt dat vijf van de twaalf (bestaande en geplande) projecten bij het op locatie testen van pillen uitsluitend gebruikmaken van kwalitatieve pill-testingmethodes (zie ook punt 5, overzicht van pill-testingmethodes in de Europese Unie). Ook wanneer gebruikers zelf, meestal thuis of bij vrienden, pillen testen, wordt hiervoor een sneltest of visuele pilidentificatie gebruikt. Gebruikers die hun pillen zelf willen testen, moeten dus, omwille van de ontoegankelijkheid van kwantitatieve testmethodes voor individuele gebruikers, dikwijls noodgedwongen terugvallen op (minder betrouwbare) kwalitatieve testmethodes.

Knelpunten bij pill testing afhankelijk van de context

Pill testing *op locatie*, bijvoorbeeld, op grootschalige evenementen kent een aantal knelpunten. Een eerste knelpunt is de aanwezigheid van politie bij de testtafel, waardoor jongeren die hun pil willen laten testen afgeschrikt worden. Hier is sprake van een spanning tussen de misdaadbestrijding en het belang van de volksgezondheid.

Ook de directe aanwezigheid van politie kan betekenen dat het pill-testingproject geassocieerd wordt met de politie, wat de drempel om een pil te laten testen verhoogt. Het communiceren op locatie met de doelgroep wordt in deze sterk bemoeilijkt.

Er is ook de verwarrende boodschap van de aanwezigheid van een pill-testingstand op locatie, die door gebruikers gezien kan worden als een legitimatie van gebruik, wat haaks staat op de boodschap die testers willen overbrengen: er zijn altijd risico's bij het nemen van een pil, ook bij het nemen van een geteste pil.

Als een pil die getest wordt op een evenement van slechte kwaliteit blijkt te zijn, wordt het advies om de pil niet te slikken al snel in de wind geslagen. Voor de meeste bezoekers staat plezier maken centraal, het testen van pillen op evenementen moet snel gaan en voor praten is nauwelijks tijd. Bovendien is in de communicatieoverdracht op een druk en lawaaierig dansevenement nog veel ruis mogelijk, wat maakt dat preventieboodschappen niet goed verstaan worden of verkeerd geïnterpreteerd [46].

Ten slotte wordt de sneltest ook regelmatig *thuis* uitgevoerd, vermits hij heel gemakkelijk via internet besteld kan worden. Ook de gegevens voor visuele pilidentificatie worden onder meer via internet verspreid. Op dat moment is er geen contact tussen de (potentiële) gebruikers en preventiewerker en/of hulpverlener en is een gesprek over de eventuele risico's en het belang van de juiste omstandigheden bijgevolg niet mogelijk.

[46] Van Doorninck, M. (1999). Preventie periodiek, *Gaat het testen van pillen door?,* Utrecht: Trimbos Instituut

5 ▸ Overzicht van pill-testinginitiatieven in de Europese Unie

In dit deel wordt een overzicht gegeven van pill-testingprojecten in landen van de Europese Unie (+ Zwitserland[47]). Hierbij wordt ingezoomd op het wettelijk kader en de inhoudelijke projectgegevens, zoals organisatorische structuur, activiteiten, betrokken organisaties en projectresultaten. Per project wordt ook aangegeven of de organisatie op locatie pill testing uitvoert, dan wel een testservice inricht of een combinatie van beide soorten pill testing aanbiedt.
Het betreft hier projecten die ontstaan uit de dance scene als (semi-)professionele projecten, opgestart met overheidssteun en in samenwerking met het reguliere werkveld van preventie en hulpverlening.
Op drie projecten willen we extra aandacht vestigen vanwege hun bijzonderheid op vlak van: inbedding in het landelijk drugbeleid (DIMS, Nederland), methodisch opzet van pill testing op locatie (CHECK IT!, Oostenrijk) en het juridisch kader waarbinnen pill testing georganiseerd wordt (MODUS VIVENDI, België), wat van tel kan zijn in functie van een standpuntbepaling met het werkveld.

A. *België*

Wettelijk kader

Preventie en onderzoek zijn alsnog een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeenschapsregeringen en de federale regering en het ziet er naar uit dat dit in de toekomst zo zal blijven.
Zolang wetenschappelijk onderzoek het basisopzet vormt voor pill-testinginitiatieven, wordt dit gedoogd door het federaal ministerie van Volksgezondheid. Het is evenwel niet duidelijk welke feedback mag gegeven worden aan (potentiële) gebruikers. De lokale overheid geeft geen officiële toestemming voor het project (Dour festival). Ook de lokale politie keurt het project niet goed en ontmoedigt, door zijn massale aanwezigheid, gebruikers hun pil te laten testen. Na het zomerfestival in Dour

---

[47] Beschrijvingen van andere initiatieven buiten de Europese Unie laten we in dit dossier buiten beschouwing, met uitzondering van Zwitserland, omwille van de specifieke projecten 'Pilot E' en 'Eve & Rave' Zwitserland en haar lidmaatschap van het informele netwerk van Europese pill-testingprojecten.

en de City Parade 2002 is de discussie over pill testing weer opgelaaid, in het bijzonder tussen het ministerie van Justitie (federaal) en het ministerie van Welzijn en Gezondheid (Waalse gemeenschap).

Organisatie: MODUS VIVENDI (Brussel)

Juridisch kader[48]

Het testen van XTC-pillen is momenteel nog nergens opgenomen in de Belgische wetgeving. Niettegenstaande pill testing 'op zich' dus niet illegaal is, dient men zich toch te houden aan de rechtsregels zoals vastgelegd door de Wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica, en het Koninklijk Besluit van 22 januari 1998 op de reglementering van psychotrope stoffen, waartoe ook XTC gerekend wordt (artikel 2, 1ste paragraaf van het Koninklijk Besluit).

Op basis van het 1ste artikel, alinea 2 van de Wet van 24 februari 1921 verbiedt artikel 3, 1ste paragraaf van het Koninklijk Besluit van 22 januari 1998 het importeren, exporteren, aanmaken, bewaren, bezitten, kopen of te koop aanbieden, leveren of verwerven van psychotrope stoffen, tegen betaling of gratis, *behalve met toestemming van de bevoegde minister van Volksgezondheid*, die persoonlijk en gelimiteerd toelating kan geven voor wetenschappelijke of medische doeleinden. Artikel 7 en 9 van het Koninklijk Besluit voorzien hetzelfde verbod op het vervoer van deze stoffen.

Op basis van artikel 2bis, 1ste paragraaf van de Wet van 24 februari 1921, zijn deze inbreuken onderhevig aan correctionele straffen, met gevangenisstraffen van drie maanden tot vijf jaar en een geldboete van 3.000 BEF tot 100.000 BEF of één van deze straffen alleen. Ze kunnen bovendien het karakter van een criminele straf krijgen, mits ze vergezeld gaan van verzwarende omstandigheden, gepreciseerd in artikel 2bis, paragraaf 2, 3 en 4 van de Wet. Deze omstandigheden hebben betrekking op de leeftijd van het slachtoffer, op de gevolgen van de inbreuk op de gezondheid en het feit dat deze activiteiten plaatsvinden binnen een delinquente groepering. Bijkomende straffen zijn voorzien, zoals tijdelijke of definitieve sluiting van de drinkgelegenheid of van alle andere voorzieningen waar de inbreuken hebben plaatsgehad.

[48] Guillain, C: assistante en Droit aux Facultés Universitaires Saint-Louis et à l'Université Libre de Bruxelles (2002).

Het testen van XTC-pillen impliceert dat de 'tester' de pil van de gebruiker bezit en instaat voor het transport naar het laboratorium om ze te laten analyseren. In het kader van het Dour Festival heeft de bevoegde minister van Volksgezondheid drie jaar opeenvolgend toestemming gegeven aan MODUS VIVENDI om pillen te vervoeren tussen het festivalterrein en het testlaboratorium. In het derde jaar werd evenwel door de bevoegde minister van Volksgezondheid gepreciseerd dat het testlabo de resultaten aan het BIRN moet doorgeven voor informatie en ook dat het testen van pillen kadert in het Early Warning System waar MODUS VIVENDI deel van uit maakt. Deze vergunning is zeker niet algemeen maar gericht (ze is verleend vanaf 2000 voor het festival van Dour) en omvat enkel het vervoer van de pillen.

De kritiek opgeworpen door de *minister van Justitie* naar aanleiding van het testen van pillen op het Dour festival gaat in het bijzonder over de inbreuk op het faciliteren van en aanzetten tot gebruik.

De Wet van 24 februari 1921 stelt als inbreuk het faciliteren van gebruik, tegen betaling hetzij gratis, van verdovende middelen door het ter beschikking stellen van lokalen of door gelijk welk ander middel. Deze inbreuk is echter slechts onderhevig aan correctionele straffen. In de voorbereidende werken van de wet vinden we nergens de draagwijdte van deze inbreuk terug. In die tijd (1924) vervulde België enkel en alleen maar die verbintenissen volgende uit het goedkeuren van de Internationale Opiumconventie van 23 januari 1912. Het is misschien redelijk te veronderstellen dat deze inbreuk van het faciliteren van gebruik zich volgens de letter van de wet richt op opiumrokers.

De Wet van 1921 is gewijzigd door de Wet van 9 juli 1975 om zodoende een beter antwoord te bieden op de internationale engagementen genomen door België op het gebied van verdovende middelen door "het aanpassen van ons strafsysteem, langs de ene kant, om efficiënter te kunnen optreden tegen nieuwe vormen van criminele feiten die zich aandienen op dit vlak en langs de ander kant met als betrachting het indijken van de onrustwekkende uitbreiding van de drugtrafiek". Nieuwe inbreuken werden vastgesteld en straffen verzwaard. Gevolg is dat voortaan niet alleen diegene strafbaar is die andermans gebruik van verdovende middelen faciliteert, maar ook diegene die aanzet tot gebruik (artikel 3, alinea 2). Deze inbreuken zijn eveneens onderworpen aan gevangenisstraffen van drie maanden tot vijf jaar en een boete van 1.000 tot 100.000 BEF of één van deze straffen afzonderlijk, afhankelijk van de bezwarende omstandigheden.

Het is opnieuw vrij verwonderlijk te constateren dat in geen enkele van de voorbereidende werken van de wet een reden wordt geven die de wetswijziging motiveert en die niet gedicteerd is door internationale richtlijnen. Het lijkt er dus op dat de Belgische wetgever, voor het instellen van een nieuwe inbreuk – namelijk het aanzetten tot gebruik – zich heeft laten inspireren door de Franse wet van 31 december 1970.

Projectgegevens

startdatum: 2001

participatie: Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (verantwoordelijk instituut: BIRN en REITOX; afdeling Epidemiologie en Farmacologie)

doelgroep: geen precieze doelgroep omschreven

pill-testinginitiatieven:
- op locatie (festivals)
  - per event worden 150 pillen getest
  - terugkoppelen van resultaten naar de doelgroep

testprocedure: De test is enerzijds gebaseerd op een kwalitatieve testingmethode (Marquistest + visuele pilidentificatie) en anderzijds op een kwantitatieve testingmethode (GC-MS). Voor kwalitatieve data is de hele pil nodig; de pill testing vindt plaats in een tent op de festivalcamping. Er is ook de faciliteit om pillen te laten opsturen naar een laboratorium voor verdere kwantitatieve analyse (GC-MS). De volgende dag van het festival wordt de pil dan teruggeven. Gebruikers moeten niet betalen om hun pil te laten testen.

overige activiteiten:
- aanmaak en verspreiden van promotiemateriaal
- informatieve gesprekken op locatie
- uitdelen van gratis water en condooms
- chill-outtent
- medische en psychologische ondersteuning
- spuitenruil
- wetenschappelijke publicaties

bemanning: 8 jeugdwerkers, 8 sociale assistenten, 3 psychiaters, 2 paramedici, 2 psychologen, 1 chemicus en 11 peers/gebruikers

website: www.modus-vivendi.org

B. Nederland

Wettelijk kader

Pill testing is een officieel gedeelte van het Nederlands drugbeleid en is goedgekeurd door het Nederlands Parlement. Concreet vindt pill testing vorm in het DIMS-project, dat erkend en gesubsidieerd wordt door het ministerie van VWS. Met betrekking tot het testen van pillen bestaat er periodiek overleg tussen DIMS, VWS, Justitie en Openbaar Ministerie. Voor het DIMS-project geldt dat het hoe dan ook verboden is pillen te analyseren die aangedragen worden door mogelijke dealers of producenten, hoewel men dit uiteraard niet altijd kan verifiëren. Politieke factoren hebben er tevens voor gezorgd dat het testen op locatie niet langer mag en dus ook in de toekomst niet gedaan zal worden[49].

Organisatie: DIMS (Drug Informatie en Monitoring Systeem Utrecht)

Projectgegevens

startdatum:	1992 (testservice); op locatie (tot 1999)
participatie:	DIMS is een project dat inzicht tracht te verwerven in de verschillende drugmarkten in Nederland en de veranderingen die zich daarin voordoen. DIMS bestaat uit een coördinerend bureau op het Trimbos Instituut en een netwerk van zestien DIMS-deelnemers. Deze deelnemers vormen bijna allemaal een onderdeel van instellingen voor verslavingszorg. De deelnemers zijn verspreid over drieëntwintig Nederlandse steden en worden opgedeeld in twee soorten. Een tiental deelnemers determineert de pillen al op kantoren via een determinatiesysteem (onder meer weeklijsten en een sneltest). Andere sturen de drugmonsters enkel door naar het DIMS-bureau [50].
doelgroep:	personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken

49 Schriftelijke informatie verkregen van Raymond Niesink, projectleider DIMS, Trimbos Instituut, Utrecht, Nederland

50 Schrooten, J., (niet gepubliceerd werk) *Bizarre bollen, een literatuuronderzoek naar de kwaliteit van XTC in België en Nederland*, Gent, Universiteit Gent, 2002, 91.

pill-testinginitiatieven: aanvragers: gemiddelde leeftijd 22.3 jaar, 20 % vrouwelijk / 80 % mannelijk

- op locatie (legale raves, clubs en festivals)
  - Pill testing op locatie heeft plaatsgehad tot en met 1999. Er waren plannen om in oktober 2001 terug te starten, maar testen op locatie is intussen verboden.
- testservice
  - gemiddeld 500 pillen per maand
  - informatieve gesprekken
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en gezondheidsorganisaties
  - andere organisaties kunnen op bepaalde voorwaarden informatie krijgen en dienen hiervoor te betalen

testprocedure: Potentiële gebruikers betalen in de testservice €2 voor een analyse. De test is gebaseerd op een kleurreactie en een pil-identificatielijst, die wekelijks wordt geüpdatet. De test geeft informatie over kwalitatieve gegevens. Pillen kunnen ook doorgestuurd worden naar labo's voor een kwantitatieve test [51].

overige activiteiten:

- aanmaak en verspreiding van materiaal
- website
- wetenschappelijke publicaties
- beleidsondersteuning
- initiëren en coördineren van gerichte waarschuwingsacties

bemanning: jeugdwerkers, maatschappelijk werkers en paramedici

website: www.drugsinfo.nl

c. Oostenrijk

Wettelijk kader

Een globaal drugbeleid voor heel Oostenrijk bestaat niet. Er zijn verschillende beleidsplannen voor de verschillende provincies. Pill testing vormt een onderdeel

51 SPRUIT, I.P., Monitoring synthetic drug markets, trends and public health, *Substance Use & Misuse*, 2001, 29-32; SPRUIT, I.P., *XTC in Nederland: een samenvatting van de bevindingen van zes projecten*, Den Haag, SDU, 1997, 21.

van het officiële Weense drugbeleid, dat met een grote meerderheid werd gestemd.
De wettelijke basis voor pill testing zijn officiële verklaringen door het ministerie van Justitie, Sociale Zaken en Gezondheid dat pill testing een legale procedure is indien het georganiseerd en uitgevoerd wordt door wetenschappelijke organisaties. De illegale producten mogen niet behandeld worden door de projectleden: dit zou wel een inbreuk op de wetgeving betekenen. CHECK IT!, het Weense pill-testing-project, heeft goede relaties met de lokale politie, die het project mee ondersteunt. De politie is aanwezig op raves waar CHECK IT! test, maar richt zijn activiteiten niet op haar bezoekers.

Organisatie: CHECK IT! Verein Wiener Sozialprojekte

Projectgegevens

startdatum:	1997
participatie:	▸ Verein Wiener Sozialprojekte ▸ Vienna University Hospital (departement Toxicologie) ▸ Drug Policy Coordination of the city of Vienna
doelgroep:	recreatieve druggebruikers en niet-gebruikers die geïnteresseerd zijn
pill-testinginitiatieven:	aanvragers tussen 16 en 19 jaar, 30 % vrouwelijk / 70 % mannelijk ▸ op locatie (legale raves en clubs) • gemiddelde van 250 personen en 62 pillen per event (1999) • resultaten terugkoppelen naar doelgroep op locatie en bekendmaken aan een breed publiek • bekendmaken van resultaten uit ander onderzoek aan de doelgroep • informatieve gesprekken
testprocedure:	Doorgaans worden de piltests in de nabijheid van het informatiepunt gehouden, weinig zichtbaar en niet direct bereikbaar voor bezoekers. Potentiële gebruikers moeten niet betalen en wachten ter plaatse op het resultaat, terwijl ze een vragenlijst invullen en een informatief gesprek hebben met projectleden. Elke potentiële gebruiker krijgt een nummer waarmee hij/zij de inhoud van zijn/haar pil kort na de analyse kan identificeren. De resultaten

	worden uitgehangen in de nabijheid van de CHECK IT!-stand. Zij worden eveneens bekendgemaakt via de website. De projectleden mogen de pil niet behandelen bij de analyse en rapportering ervan. De potentiële gebruiker moet dus zelf de pil schrapen over schuurpapier. Minder dan 5 % is nodig om de test te kunnen uitvoeren. De chemische test is gebaseerd op de HPLC-methode. Deze test geeft informatie over kwantitatieve gegevens.
overige activiteiten:	▸ website ▸ aanmaak en verspreiden van promotiemateriaal ▸ crisisinterventie ▸ uitdelen van gratis water, fruit en condooms ▸ het op punt stellen van de chemische testprocedures
bemanning:	6 maatschappelijk werkers, 4 psychologen, 7 chemici (+ 3 assistenten in opleiding)
website:	www.checkyourdrugs.at

D. *Frankrijk*

Wettelijk kader

Er is geen specifieke wetgeving uitgewerkt voor pill-testinginitiatieven. Een speciale commissie, die werkt onder de bevoegdheid van de Franse eerste minister, is verantwoordelijk voor het drugbeleid. Ondanks het gegeven dat pill testing illegaal is, subsidieert de federale overheid pill-testingprojecten zoals Techno Plus en Mission XTB. SINTES (Système d'Identification National de Toxiques et Substances) van het Observatoire Français des Drogues et des Toxicomanies verzamelt en analyseert de pillen in samenwerking met Médecins du Monde.

Organisatie: MISSION XTB

Projectgegevens

startdatum:	1997
participatie:	▸ MÉDECINS DU MONDE

- ▶ MISSION RAVE PARIS
- ▶ MISSION RAVE LYON
- ▶ MISSION RAVE MONTPELIER
- ▶ MISSION RAVE NICE
- ▶ MISSION RAVE BAYONNE

doelgroep:	geen specifieke doelgroep omschreven, iedereen die geïnteresseerd is
pill-testinginitiatieven	aanvragers: gemiddelde leeftijd 20,5 jaar, 30 % vrouwelijk / 70 % mannelijk ▶ op locatie (legale en illegale raves) • 140 pill testings (1999) • resultaten terugkoppelen naar de (potentiële) gebruiker • informatieve gesprekken ▶ testservice (kantoren MISSION XTB) • resultaten terugkoppelen naar de (potentiële) gebruiker • informatieve gesprekken
testprocedure:	▶ op locatie • De analyses vinden plaats in een tent of bus. Potentiële gebruikers wachten ter plaatse op het resultaat van de test. Ondertussen is er tijd en ruimte voor een informatief gesprek met projectleden[52]. Bij de analyse en registratie wordt de pil door de projectleden behandeld. De test is gebaseerd op een Marquistest. Een kleine hoeveelheid van de pil is nodig om de analyse uit te voeren. De test geeft geen informatie over kwalitatieve data. Informatie over de pilinhoud wordt alleen gegeven aan de persoon die zijn/haar pil laat testen. Ook medische en wetenschappelijke organisaties kunnen informatie opvragen. ▶ testservice • cf. pill testing op locatie
overige activiteiten:	▶ aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal ▶ crisisinterventie ▶ wetenschappelijke publicaties
bemanning:	jeugdwerkers, maatschappelijk werkers, psychologen, sociologen, chemici, peers/ recreatieve druggebruikers
website:	www.medecinsdumonde.org

52 Informatieve gesprekken vinden ook plaats los van pill-testinginitiatieven.

Organisatie: TECHNOPLUS

Projectgegevens

startdatum: 1999

participatie:
- OBSERVATOIRE FRANÇAIS DES DROGUES ET TOXICOMANIES
- SINTES
- MÉDECINS DU MONDE
- MISSION RAVE

doelgroep: geen specifieke doelgroep omschreven, iedereen die geïnteresseerd is

pill-testinginitiatieven: aanvragers: aanvragers: tussen 18-25 jaar, 30 % vrouwelijk / 70 % mannelijk
- op locatie
  - 15 pill testings, meer dan 40 pillen per event (2000)
  - resultaten terugkoppelen op locatie aan de potentiële gebruiker die de pil heeft binnengebracht
  - presenteren resultaten op locatie van andere pill-testing-initiatieven (alleen bij gevaarlijke pillen)
  - informatieve gesprekken
- testservice
  - opstartfase, meer gegevens niet beschikbaar

testprocedure:
- op locatie (in hoofdzaak illegale en legale raves)
  - De Marquistest wordt georganiseerd in of rond de chill-out-zone. Een kleine hoeveelheid van de pil wordt afgeschraapt met een speciaal mesje. Alleen kwalitatieve data zijn beschikbaar. De test is gratis. Projectleden behandelen zelf de pil en geven ze terug aan de potentiële gebruiker. De verkregen informatie wordt ook doorgegeven aan andere organisaties.
- testservice
  - opstartfase, meer gegevens niet beschikbaar

overige activiteiten:
- aanmaak en verspreiden van promotiemateriaal
- website
- crisisinterventie en EHBO
- artistieke activiteiten
- uitdelen van gratis water, fruit en condooms

bemanning: 24 peers/users (4 ervan zijn opgeleid)

website: www.technoplus.org

E. Duitsland

Wettelijk kader

Het wettelijk kader voor pill testing in Duitsland is verwarrend. Er zijn verschillende opvattingen bij de procureurs en wetgevers die leiden tot verschillende conclusies. Hoewel er de afgelopen jaren pogingen zijn gedaan om tussen de overheid en pill-testingprojecten tot een consensus te komen voor het opzetten van een legaal kader, blijft het testen tot dusver niet toegelaten. Tot op heden blijft het toestaan van pill-testinginitiatieven afhankelijk van de procureurs en de lokale politie. Het enige officiële pill-testingproject dat momenteel met bijzondere toestemming van de procureur loopt, is het DROBS in Hannover.
Een onderzoek tegen medewerkers van EVE & RAVE BERLIJN vanwege zogenaamd bezit van illegale drugs is stopgezet na een uitspraak van het Berlijnse gerechtshof (dat zei dat het 'bezit' van illegale narcotica legaal is zolang er geen intentie tot bezit of gebruik is).
In 1999 is met toestemming van het ministerie van Volksgezondheid een concept voor pill testing uitgewerkt door het Technonetwerk Berlijn (dit is een samenwerkingsverband tussen organisaties die werken in en met de techno scene). Het is nog niet beslist of pill-testingprojecten al dan niet wettelijk zullen worden toegestaan in Duitsland.

Organisatie: DROBS (Hannover; Jugend und Drogenberatungszentrum)

Projectgegevens

startdatum: 1993
participatie: EVE & RAVE BERLIJN
doelgroep: personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken
pill-testinginitiatieven: aanvragers: leeftijd tussen 20 en 25 jaar, 20 % vrouwelijk / 80 % mannelijk

- ▸ op locatie (legale raves met projectbus)
  - gemiddeld 3 personen per event (1999)
  - resultaat van de test terugkoppelen aan (potentiële) gebruikers
  - resultaten van andere pill-testingprojecten bekendmaken
  - informatieve gesprekken

▸ testservice (DROBS Informationzentrum)
  • resultaat van de test terugkoppelen aan (potentiële) gebruikers
  • resultaten van andere pill-testingprojecten bekendmaken
  • informatieve gesprekken

testprocedure: ▸ op locatie
  • De analyses vinden plaats in een daartoe ingerichte ruimte in de projectbus. Een kleine hoeveelheid van de pil is nodig om de test te doen. De consument doet zelf de test: de pil mag tijdens de analyse en rapportering niet behandeld worden door de projectleden. Potentiële gebruikers moeten €1,50 betalen voor de test en wachten in de bus zelf op het resultaat. De test is gebaseerd op een kleurenreactie (Marquistest).

▸ testservice
  • cf. pill testing op locatie

overige activiteiten: ▸ aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal
▸ website
▸ crisisinterventie
▸ organisatie van workshops (bijvoorbeeld DJ)
▸ massage, chill out
▸ verspreiden van gratis water, fruit, suiker, mineralen en condooms aan kostprijs

bemanning: 1 maatschappelijk werker (8uur per event)
website: www.step-hannover.de

Organisatie: ECLIPSE BERLIJN

Projectgegevens

startdatum: gepland
participatie: –
doelgroep: geen specifieke doelgroep omschreven, iedereen die geïnteresseerd is
pill-testinginitiatieven: ▸ op locatie (legale en illegale raves, clubs en festivals)
  • 5 à 10 pill testings per jaar

- resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers
- resultaten van andere pill-testingprojecten publiek bekendmaken
- informatieve gesprekken

testprocedure: De analyses worden georganiseerd in een tent op de locatie. De test is gebaseerd op de gaschromatografie. Deze testprocedure is in staat informatie te geven over zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens. De pil wordt teruggeven aan de potentiële gebruiker. De gebruiker moet niet betalen voor de analyse.

overige activiteiten:
- ▸ aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal
- ▸ website
- ▸ crisisinterventie
- ▸ organisatie van party's, clubavonden en street parades
- ▸ wetenschappelijke publicaties
- ▸ massage
- ▸ verspreiden van gratis water, fruit en condooms

bemanning: –

website: www.eclipse-online.de

Organisatie: EVE & RAVE BERLIJN

Projectgegevens

startdatum: 1994

participatie: 4 andere EVE & RAVE organisaties in Keulen, Kassel, Münster en Zwitserland

doelgroep: geen specifieke doelgroep omschreven, iedereen die geïnteresseerd is

pill-testinginitiatieven: aanvragers: leeftijd tussen 14 en 91 jaar, 30 % vrouwelijk / 70 % mannelijk

- ▸ op locatie (legale en illegale raves, clubs en festivals)
  - 15 pill testings op jaarbasis, + /- 40 pillen per event
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - informatieve gesprekken

- testservice (Universiteit, afdeling Farmacologie)
  - 10 pillen per maand
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - informatieve gesprekken

testprocedure:
- op locatie
  - De analyses vinden plaats in de chill out vlakbij het informatiepunt van het event. Gebruikers moeten niet betalen voor de test. De Marquistest en visuele pilidentificatielijsten worden gebruikt. De test geeft kwalitatieve informatie. De gebruiker moet zelf zijn pil afschrapen.
- testservice
  - Gebruikers moeten niet betalen voor de test. Verschillende pill-testingmethodes zijn beschikbaar: Marquistest, visuele pilidentificatielijsten en gaschromatografie. De test geeft zowel kwantitatieve en kwalitatieve informatie. Voor de test is hele pil nodig. Na drie dagen is het resultaat beschikbaar.

overige activiteiten:
- aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal
- website
- crisisinterventie
- organisatie van party's, clubavonden en street parades
- wetenschappelijke publicaties
- massage en chill out
- verspreiden van gratis water, fruit en condooms

bemanning: jeugdwerkers (vrijwillige basis), maatschappelijk werkers, paramedici, psychologen, sociologen, chemici, peers/gebruikers en muzikanten

website: www.eve-rave.net

Organisatie: DROGENHILFE DER STADT MÜNSTER

Projectgegevens

startdatum: gepland

participatie: EVE & RAVE MÜNSTER

doelgroep: personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken en excessieve gebruikers in het bijzonder

pill-testinginitiatieven:
- ▶ op locatie (legale raves, clubs en festivals)
  - 6 testings per jaar, +/- 30 pillen per event
  - resultaten van test terugkoppelen aan (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - presenteren van gegevens uit andere testonderzoeken
  - informatieve gesprekken
- ▶ testservice
  - 15 personen, 20 pillen per maand
  - resultaten van test terugkoppelen aan (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - presenteren van gegevens uit andere testonderzoeken
  - informatieve gesprekken

testprocedure:
- ▶ op locatie
  - Het type analyse staat nog niet vast. De analyse moet in staat zijn kwantitatieve informatie te geven. De pil zal teruggegeven worden aan de potentiële gebruiker.
- ▶ testservice
  - geen info

overige activiteiten:
- ▶ aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal
- ▶ website
- ▶ crisisinterventie
- ▶ training: eerste hulp bij drugongevallen
- ▶ overleg met organisatoren en beleidsverantwoordelijken

bemanning: maatschappelijk werker, socioloog en 3 peers/recreatieve gebruikers

website: www.id-contact.de

F. *Zwitserland*

Wettelijk kader

Na grondig debat over pill testing heeft PILOT E de toestemming gekregen om in het Kanton Bern pill-testinginitiatieven op te zetten en krijgt hierbij ondersteuning van de overheid, de lokale politie en organisatoren van events. Ditzelfde geldt ook voor EVE & RAVE Zwitserland. PILOT E mag geen kwantitatieve gegevens doorgeven omwille van mogelijk misbruik door (vermoedelijke) dealers.

De regelgeving stemt in grote mate overeen met die van Nederland. De pilootprojecten EVE & RAVE Zwitserland en PILOT E worden door de overheid gesubsidieerd.

Organisatie: PILOT E

Projectgegevens

startdatum:	1998
participatie:	▸ Gesundheits- und Fürsorgedirektion des Kantons Bern ▸ Pharmaceutical Control Laboratory
doelgroep:	personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken
pill-testinginitiatieven:	▸ op locatie (legale raves en clubs) • 17 testings (september 1998-oktober 1999) met gemiddeld 75 personen per event • resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers • resultaten van andere pill-testingprojecten kenbaar maken • informatieve gesprekken
testprocedure:	De analyses worden georganiseerd in de directe nabijheid van het informatiepunt van het event. De potentiële gebruikers moeten niet betalen en wachten ter plaatse het resultaat af terwijl ze een vragenlijst kunnen invullen en een gesprek hebben met de stafleden. Stafleden mogen de pillen behandelen tijdens de analyse en rapportering ervan. Deze test geeft kwantitatieve informatie en is gebaseerd op een HPLC, ongeveer een vierde van een pil is nodig. Informatie over de pilinhoud wordt ook gegeven aan andere organisaties.
overige activiteiten:	aanmaak en verspreiding van materiaal
bemanning:	1 maatschappelijk werker (variabele uren) en 1 chemicus
website:	–

Organisatie: EVE & RAVE ZWITSERLAND

Projectgegevens

startdatum:	1995

participatie: 4 andere EVE & RAVE organisaties: Berlijn, Keulen, Kassel en Münster

doelgroep: personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken en alle geïnteresseerden.

pill-testinginitiatieven: aanvragers: leeftijd tussen 14-97 jaar, 45 % vrouwelijk / 55 % mannelijk

- op locatie (festivals)
  - 30 pillen getest per event (1999)
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - resultaten van andere pill-testingprojecten bekendmaken
  - informatieve gesprekken
- testservice
  - 2000 personen bereikt, 20 pillen per maand (1999)
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
  - resultaten van andere pill-testingprojecten bekendmaken
  - informatieve gesprekken

testprocedure:

- op locatie

  De analyse vindt plaats in een projectbus. Gebruikers moeten niet betalen voor de test die gebaseerd is op een kleurenreactie (Marquistest) en gecombineerd wordt met visuele pilidentificatie opgesteld aan de hand van betrouwbare testprocedures. Er is informatie beschikbaar over kwalitatieve gegevens. Een kleine hoeveelheid van de pil, door de gebruiker zelf afgeschraapt, is voldoende. Voor de kwalitatieve test is een half uur nodig.
- testservice
  - cf. pill testing op locatie + HPLC-testingmethode. Voor de kwantitatieve test zijn drie tot acht dagen nodig om het resultaat te kennen.

overige activiteiten:

- aanmaak en verspreiding van promotiemateriaal
- crisisinterventie
- wetenschappelijke publicaties
- massage
- consult via internet
- uitdelen van gratis condooms, water en fruit
- website

bemanning: –
website: www.eve-rave.ch

G. Spanje

Wettelijk kader

In Barcelona zijn zowel de lokale overheid als de politie vertrouwd met het project Energy Control en haar activiteiten. In tegenstelling tot het verleden wordt het project niet meer gehinderd. Toch blijft het onduidelijk of pill testing in Spanje nu is toegestaan of verboden.

Organisatie: ENERGY CONTROL (Barcelona)

Projectgegevens

startdatum: 1997
participatie: –
doelgroep: personen die recreatief (uitgaansdrugs) gebruiken en niet-gebruikers die geïnteresseerd zijn
pill-testinginitiatieven:
- op locatie (illegale raves en parkings van clubs)
  - informatieve gesprekken
  - resultaten van test terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek bekendmaken
- testservice
  - informatieve gesprekken
  - resultaten van tests terugkoppelen naar (potentiële) gebruikers en publiek maken

testprocedure:
- op locatie (gepland)
  - De analyse vindt plaats in een tent. Potentiële gebruikers moeten niet betalen voor de test en wachten ter plaatse het resultaat af. Ondertussen kunnen ze een vragenlijst invullen. De projectleden mogen de pil behandelen tijdens het analyseren en rapporteren van de pilinhoud. De test is gebaseerd op een kleurreactie (Marquistest), een

kleine hoeveelheid van de pil is voldoende. De test is niet in staat kwantitatieve informatie te geven. Wanneer het gevaarlijke pillen betreft, wordt de inhoud van de pil aan alle aanwezigen kenbaar gemaakt.

- testservice
  - De analyse is gratis. De test is gebaseerd op gaschromatografie. Deze test geeft zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie. De hele pil is nodig en kan nadien niet teruggegeven worden aan de potentiële gebruiker.

overige activiteiten:
- aanmaak en verspreiding van materiaal
- website
- wetenschappelijke publicaties
- crisisinterventie
- gratis verdelen van water en condooms

bemanning: maatschappelijk werker, 3 peers/recreatieve gebruikers en een staflid

website: www.energycontrol.org

6 ▸ Visie van de sector

Vertrekkend vanuit een algemene visie op preventie wordt meer en meer erkend dat harm reduction (ook) voor recreatieve druggebruikers een effectieve aanvulling betekent in een gedifferentieerd preventiebeleid (welzijnsplanning, ontrading, vroeginterventie, harm reduction, …). Het richt zich naar specifieke doelgroepen waarbij wordt vertrokken van wat de doelgroep weet, welke ervaringen ze heeft, over welke vaardigheden ze beschikt, welke vragen en noden er leven.
De sector stelt dat binnen dit gegeven pill testing als harm reduction strategie verder dient onderzocht te worden.
Pill testing kan het best geïntegreerd worden in een globale preventieaanpak gericht naar het uitgaansleven bestaande uit voorlichting, structurele initiatieven (bv. setting gerichte maatregelen), regelgeving en opvang (bv. EHBDU). Pill testing als specifieke harm reduction toepassing voor het uitgaansleven zal het meeste steun krijgen indien in deze context pill testing vanuit een brede invulling geïntegreerd wordt in de harm reduction praktijk. De valkuil bestaat dat (controversiële) harm-reductioninitiatieven zoals pill testing te vlug als geïsoleerde maatregelen voorop worden gesteld. Harm reduction is in de eerste plaats gebaat met duidelijke en realistische initiatieven zoals bijvoorbeeld klimaatbeheersing, vrije waterverstrekking, verspreiden van harm reduction informatie die in een mix van en in samenhang met andere preventiestrategieën worden vooropgesteld. Eenmaal hieraan voldaan kan bekeken worden welke plaats pill testing, complementair aan de andere initiatieven binnen deze globale aanpak, kan krijgen.

De sector (h)erkent dat pill testing initiatieven geloofwaardigheid verlenen en meer gewicht geven aan de organisaties die zich richten naar het uitgaansleven.
Bijvoorbeeld rechtstreeks, mondeling contact dat door aanwezigheid van een pill-testingstand wordt mogelijk gemaakt is een efficiënte manier om preventieve of harm-reductionboodschappen te verspreiden.
Daarnaast is pill testing een interessante aanvulling op EWS. Pill testing levert heel wat informatie op over de in omloop zijnde pillen. Dit zowel op het vlak van monitoring als het waarschuwen van professionelen en uitgaanspubliek voor gevaarlijke pillen die circuleren.

Niettegenstaande de sector pill testing als optie voor de toekomst openlaat, koppelt ze hieraan een aantal belangrijke bemerkingen en randvoorwaarden:

- Er is verder wetenschappelijk én objectief onderzoek nodig over het feit dat kennis bij het uitgaanspubliek over de resultaten van pill testing effectief leidt tot gedragsverandering, in eerste instantie tot minder en/of veiliger gebruik en in tweede instantie tot het stoppen met gebruik.

- De kwaliteit en de betrouwbaarheid van de resultaten van de verschillende methodes zijn afhankelijk van het soort testapparaat. Alleen de kwantitatieve[53] testmethodes kunnen de verschillende psychoactieve stoffen in een pil herkennen én kwantificeren.

- Bij de verdere discussie rond pill testing moet de context waarin pill testing plaatsgrijpt in rekenschap genomen worden. Wanneer iemand thuis zijn pillen test is er geen enkele controle mogelijk op de testmethode en is contact met de (potentiële) gebruiker uitgesloten. Bij pill testing op locatie zijn er naast praktische knelpunten (lawaai, politie aanwezigheid, …) vooral bedenkingen omtrent het feit dat aanwezigheid van een pill testing stand aanzien kan worden als een legitimatie voor gebruik. Naar niet-gebruikers kan hierdoor een verkeerde boodschap gegeven worden. Een derde mogelijkheid zijn de testservices (cf. DIMS, Nederland) waarin pill testing plaats vindt onder professionele begeleiding en alleen getoetste informatie wordt vrijgegeven.

- Pill testing mag andere interventies niet vervangen omdat de aandacht van de gebruiker exclusief op het middel wordt gericht, waardoor de invloed van de mens en het milieu op het druggebruik onderbelicht worden. Harm-reductionmaatregelen die de mens en het milieu als uitgangspunt nemen verliezen hierdoor hun aantrekkingskracht.

- Het 'concept' uitgaan veranderde drastisch en de nieuwe uitgaanscultuur geraakt sterk verweven met het gebruik van synthetische drugs. Voor preventie is het een blijvend zoeken en tasten naar een effectief en efficiënt antwoord. Vanuit het gevoel enerzijds moeilijk toegang tot de uitgaanssector te vinden en anderzijds deze doelgroep moeilijk te bereiken, ontstaat een zekere machteloosheid waarbij pill testing als een ultieme ingangspoort wordt gezien.

53 Het gebruik van terminologie moet verder uitgeklaard worden. Momenteel leidt dit tot verwarring. Tot zolang wordt de begripshantering overeenkomstig met deze van het EMCDDA aangehouden.

- Er moet gewaakt worden over de doelstelling van pill testing als harm-reduction-strategie. Er moet steeds in vraag gesteld worden of deze aansluit bij de reden waarom gebruikers XTC-pillen laten testen. Studie wijst immers uit dat de belangrijkste doelstelling van pill-testingprojecten is het identificeren van pillen met ongewenste en gevaarlijke bestanddelen. XTC-gebruikers daarentegen wensen op de eerste plaats zekerheid over een voldoende aanwezigheid van het gewenste actieve bestanddeel. Pill testing creëert een vals gevoel van veiligheid omdat de boodschap dat een XTC-pil het gewenste bestanddeel (MDMA) bevat, door veel gebruikers wordt gelijkgesteld met 'deze pil is veilig'.

- Aan pill testing is een kostenplaatje verbonden: met name de aanschaf, het gebruik en de bediening door hooggekwalificeerd personeel van deze toestellen is zeer duur.

- Pill testing is in België illegaal. Alleen in het kader van wetenschappelijke doeleinden zijn hier tot op heden uitzonderingen op gemaakt. De juridische en wettelijke context moet verder uitgeklaard worden.

- Momenteel kunnen nog vragen gesteld worden bij het maatschappelijk draagvlak voor pill testing. Dit zowel bij de publieke opinie als de politieke wereld en niet in het minst in de uitgaanssector die gebukt gaat onder een negatieve beeldvorming vanwege ondermeer haar drugimago én ten slotte bij de alcohol- en drugsector zelf.

Conclusie

Pill-testing als harm reduction strategie moet verder onderzocht worden. Het blijft een optie voor de toekomst mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan en het in een globale aanpak complementair is aan andere preventie- en harm reduction initiatieven.

7 ▸ Bibliografie

Bellis, M.A., Kilfoyle M. (1999). *Club Health. The health of the clubbing nation.* Liverpool: John Moores University.

CHECK IT! (2000). *Jahresbericht 1999/2000 des sekundär Präventiven Projekts CHECK IT!*: Wenen: CHECK IT!

De Jong, A., (1999). *DIS-registratie en de samenhangende preventieaanpak recreatief middelengebruik. In: Brussels Overlegplatform Middelengebruik. 3 seminaries over legale en illegale drugs. Verslag seminaries 16/12/1999*. Brussel: BOM.

Guillain, C., (2002) (niet gepubliceerd werk). *L'analyse de comprimés d'ecstasy au regard des principes juridiques*. Brussel: MODUS VIVENDI.

Korf, D. & Verbraeck, H., o.c., 177; Adelaars, A., (1991) *Ecstasy, de opkomst van een bewustzijnsveranderend middel*, *In de Knipscheer*: Amsterdam.

Kriener, H., Billeth, R., Gollner, C., Lachout, S., Neabauer, P., & Schmid, R., (2001). *An inventory of on site pill testing interventions in the EU*. Lissabon: EMCDDA.

Maalsté, N., de Bruin, D., van de Wijngaart, G., (1999). *Goed fout gaan. Eerste hulp op grote dansevenemneten.* Utrecht: Centrum voor Verslavingsonderzoek.

Mähler, A., (2000). (niet gepubliceerd werk) *Drug-Checking – sinnvolles Instrumentarium der Drogenhilfe?*, Aus dem Sozialwesen der Gesamtochschule Kassel.

Meadway, C., Parmar, S. & George, S., (1999). 'Positively negative: drugtesting uncovered', *Druglink*, November/December, 11.

MODUS VIVENDI (2002) (niet gepubliceerd werk). *Recherche-action sur la pertinence d'une action de réduction des risques incluant une analyse sur site et en laboratoire de pilules vendues comme de l'ecstasy*. Brussel: MODUS VIVENDI.

Niesink, R., (2001) *Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) verslag 1998-2000.* Utrecht: Trimbos Instituut

Schrooten, J., (2001). *Piltesting? Mogelijkheden, vergelijkingen en bedenkingen.* Merelbeke: De Sleutel. 9 p.

Schrooten, J., (2002) (niet gepubliceerd werk) *"Bizarre bollen", een literatuuronderzoek naar de kwaliteit van XTC in België en Nederland*, Gent, Universiteit Gent, 114 p.

Spaans, E., Beltman, W., Joore, J.C.A., Mensinga, T.T., De Vries, I., Mostert L.J., & Meulenbelt, J., (1999). *Landelijke registratie klinische 'XTC'-incidenten*. Bilthoven: RIVM.

Spruit, I.P., (2001). Monitoring synthetic drug markets, trends and public health, *Substance Use & Misuse*, 29-32.

Spruit, I.P., (1997). *XTC in Nederland: een samenvatting van de bevindingen van zes projecten*, Den Haag, SDU, 21.

van Doorninck, M., Hemels I., (1998). *Preventie periodiek, Een overzicht van stand van zaken rond het testen van uitgaansdrugs*. Utrecht: Trimbos Instituut.

van Doorninck, M., (1999). *Preventie periodiek*, Gaat het testen van pillen door? Utrecht: Trimbos Instituut.

Webster, R., Goodman M., & Whalley, G. (2002). *Safer clubbing*. Londen: Tradewinds.

Winstock, A.R., Griffiths, P., & Stewart, D., (2001). Drugs in the dance music scene: a survey of current drug use patterns among a sample of dance music enthusiasts in the UK. *Drug and Alcohol Dependence,* 64, 9-17.

Winstock, A.R., Wolf, K., & Ramsey, J., (2001). Ecstasy pill testing: harm minimization gone too far? *Addiction,* 96, 1139-1148.

Winstock, A.R., Vingoe, L., (2000). *Pill testing: Harm reduction or just a bitter pill to swallow?* URL: www.jersey2000.co.je/abstractsw.html#wins3.

Websites

- http://www.ez-test.com/
- http://www.greenparty.org.uk/drugs/kits/kits.htm
- http://www.drugsinfo.nl/testen/vrijdims_txt.html
- http://www.dancesafe.org/documents/druginfo/onsite.php
- http://www.dancesafe.org/testingkits/
- http://ecstasy.org/testing/db/pill_test.html
- http://erowid.org/chemicals/mdma/mdma_faq_testing_kits.shtml
- http://caag.state.ca.us/bfs/toxlab/gcms.htm
- http://www.ecstasydata.org/test_types.php
- http://www.shsu.edu/ ~ chemistry/primers/gcms.html
- http://www.pharm.uky.edu/ASRG/HPLC/hplcmytry.html
- http://hplc.chem.shu.edu/NEW/HPLC_Book/index.html
- http/www.medecinsdumonde.org
- http/www.checkyourdrugs.at
- http/www.step-hannover.de
- http/www.eclipse-online.de
- http/www.eve-rave.net
- http/www.id-contact.de
- http/www.eve-rave.ch
- http/www.energycontrol.org